

Informacije na Internetu - upoznajmo EU

Aktivnosti P/GKFBiH u fazi priprema za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji

Kako je već poznato, BiH je u fazi priprema za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU.

Komora FBiH je planirala aktivnosti na pripremi svojih članova u sagledavanju svih potrebnih faza za prilagođavanje zakonodavstvu i ostalim mjerama EU.

U tom cilju u izradi je posebna stranica pod nazivom "Evropska unija" na web stranici Komore (www.kfbih.com). Ona će se ažurirati prema potrebi, a najmanje dva puta mjesečno.

Da bi što bolje pripremila svoje članove i pomogla im da što kvalitetnije i jednostavnije savladaju izazove koji su pred njima, P/GKFBiH će u ovom pripremnom razdoblju glavni napor usmjeriti na podizanje nivoa znanja privrednika o temama koje su se pokazale ključnim kod naših partnera iz zemalja kandidatkinja. Težište aktivnosti će biti na temama:

- * EU zakonodavstvo,
- * programi Evropske komisije koji su otvoreni ili se otvaraju i za bh. partnere,
- * mogući izvori finansiranja preduzeća,
- * CE znak,
- * najjednostavniji način trgovinskog poslovanja sa zemljama članicama EU,
- * javne nabavke i dr.

Da bi sve potrebne informacije uredno ažurirala, Komora se obratila Direkciji za evropske integracije s molbom da nam redovno dostavlja sve novine iz EU koje se odnose na privredu.

Planirano je i obraćanje Evropskoj komisiji za BiH, u Sarajevu sa namjerom informisanja o tome koje informacije možemo od njih dobijati i da li postoji mogućnost da Komora izradi određeni broj publikacija o privredi i uslovi koje mora ispuniti kako bi proces pridruživanja bio što lakši i jednostavniji, uz finansijsku podršku Evropske komisije.

Za nosioce aktivnosti predložene su Mira Idrizović i Lejla Sadiković, koje će animirati sve kolege po sektorima da prikupljaju interesantne informacije koje bi se stavljale na našu web stranicu.

Za početak, Komora je na svoju web stranicu stavila poglavlja o:

- Institucijama EU,
- Zakonodavstvo EU (gdje su date naznake glavnih karakteristika zakonodavstva EU kao što je jedinstveno unutrašnje tržište, zakonodavstvo o industrijskim proizvodima, CE znak i dr),
- Programi i finansiranje (gdje su dati fondovi EU i njihova namjena),
- Aktuelno (data je informacija Evropske komisije o napretcima koje je učinila BiH, informacija o otpočinjanju javne rasprave o Strategiji integrisanja BiH u EU),
- Ostalo (dat je pregled nekolicine skraćenica koje se uobičajeno koriste).

Ova aktivnost će trajati kontinuirano. Smatramo da je ovo vrsta besplatne, za privredu bitne, usluge koju će Komora pružati svojim članovima.

M. I.

The screenshot shows the website of the Chamber of Economy of the Federation of Bosnia and Herzegovina. The main header reads "Privredna • Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine" and "Chamber of economy of Federation of Bosnia and Herzegovina". There are navigation links for "ENGLISH" and "HRVATSKI". The left sidebar contains a menu with items like "KOMORA FBiH", "KOMORSKA MREŽA", "PRODAJA KOMPANIJA", "REGISTAR KOMPANIJA", "PRIVREDNI PROPISI", "KREDITNE LINIJE", "PONUDA I POTRAŽNJA", "INVESTICIONI PROJEKTI", "BUSINESS JOURNAL", "REGISTRUJTE BIZ.BA", "AKTUELNOSTI", "LINKOVI", "KONTAKT STRANICA", "GLASNIK KFBiH", and "JAVNE RASPRAVE". The main content area is titled "» Evropska Unija" and includes a breadcrumb "[home] » Evropska unija". Below this, there are links for "Institucije i tijela EU", "EU Zakonodavstvo", "EU Programi i fondovi", "Aktuelnosti", and "Ostalo". A paragraph of text follows, starting with "» Bosna i Hercegovina je u fazi priprema za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj Uniji...". Below the text is a list of bullet points: "- EU zakonodavstvo, - programi Evropske komisije koji su otvoreni ili se otvaraju i za BH partnere, - mogući izvori finansiranja preduzeća, - CE oznaka, - najjednostavniji način trgovinskog poslovanja sa zemljama članicama EU, - javne nabavke i dr." On the right side, there is a "business journal" section with a list of dates and events: "20.12 » U NOVEMBRU ROBNII PROMET BIH S INOSTRANST", "19.12 » RUDNICI UGLJA TRAŽE ADEKVATNU ZASTUPLJEN", "19.12 » PRIVREDNA KOMORA FBiH OTVORILA WEB STRAN", "14.12 » VIOLETA PROGLAŠENA SIGURNOM KOMPANJOM I", "13.12 » U JANUARU I FEBRUARU BEZ PROMJENE CIJENA". At the bottom right, there is a "I.TECH NEWS" section with the text "INFORMACIONE TEHNOLOGIJE I TELEKOMUNIKACIJE".

Rudarstvo

Otklanjanje uzroka teškog stanja

Na radnom sastanku članova Udruženja rudnika uglja FBiH, održanom krajem decembra, usvojeni su slijedeći zaključci:

GLASNIK
Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina VI-VII
Broj 39
Decembar/prosinac 2005.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović, odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,
Juso Škaljić i Meliha Velić, sekretar Redakcije.
DTP: "Privredna štampa"

Adresa:
Privredna/Gospodarska komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:
033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:
"Privredna štampa" d.d. Sarajevo
Kantonalni sud Sarajevo
UF/1-180/02, RB 1-3018
Identifikacioni broj: 4200088140005
Identifikacioni broj PDV: 200088140005

Štampa:
Birograf, Sarajevo, Kasima efendije Dobrača 14
Za štampariju: Rizah Mustafić
Besplatan primjerak

Na osnovu Mišljenja Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje broj: UO 12-04-05-172/05, od 12. 04. 2005. godine, časopis "GLASNIK PRIVREDNE/GOSPODARSKO KOMORE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE", koji informiše o radu komore, je proizvod iz člana 13. stav 1. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na čiji se promet ne plaća porez na promet proizvoda.

- Usvajanje Zakona o rudarstvu je neophodno za normalno funkcionisanje rudnika. Mora biti usklađen sa drugim koji su doneseni ili su u postupku donošenja (prostorno uređenje, zaštita okoline, Zakon o javnim preduzećima, zakon o javnim nabavkama, koncesijama, protivpožarnoj zaštiti itd).

- Trebalo bi donijeti jedinstveni Zakon o rudarstvu u okviru kojeg će biti tretirana problematika i rudarstva i geologije - za rudnike uglja.

- U proceduri usaglašavanja predlagač zakona nije uvažio prijedloge o postepenom prelasku iz teškog materijalnog stanja i odnosa (prije i poslije rata) u potpuno novo stanje. Ta faza se mora programirati i regulirati. Najbolji način za to je da se uradi program usaglašavanja izrade ostale regulative i da se stanje periodično analizira.

- U nekim rudnicima pojavljuju se konfliktne situacije i interesi dva ili više subjekata koji trebaju vršiti istraživanja ili eksploataciju, što Zakon o koncesijama sam ne može riješiti.

- Zajedno sa Zakonom o rudarstvu trebalo bi donijeti i nekoliko osnovnih podzakonskih akata kako bi se prelazna faza mogla preciznije regulisati. Osim toga, članovi Udruženja sugerišu Parlamentu da razmotri cjelovitu analizu stanja u rudarstvu iz koje bi morao uslijediti program paralelnih mjera u nekoliko oblasti. Periodičnim razmatranjem ostvarenja takvog programa, te većom podrškom i represivnim mjerama mora se doći do ostvarivog plana sanacije i otklanjanja uzroka teškog stanja u većini rudnika uglja FBiH.

- Pojedinačne primjedbe rudnika na tekst zakona su dostavljene predlagaču.

- Prijedlogom zakona predviđeni su obimni poslovi koji će nadležno ministarstvo obavljati za rudnike (odobrenja projekata, izdavanje upotrebnih dozvola, što ni organizaciono ni kadrovski neće moći izvršiti bez pomoći rudnika pa čak i formiranih udruženja).

U Zagrebu

Deseti susret predsjednika komora

Deseti susret predsjednika gospodarskih/privrednih komora zemalja bivše Jugoslavije održan je u Zagrebu, 18. studenog/novembra * Prenosimo zaključke sa ovog skupa

Predsjednici i ovlašteni predstavnici gospodarskih/privrednih komora zemalja bivše Jugoslavije bili su sudionici ovog desetog susreta: Mahir Hadžiahmetović, predsjednik Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH, Jago Lasić, potpredsjednik Privredne/Gospodarske komore FBiH, Dragica Ristić, izvršni direktor Privredne komore Republike Srpske, Radmila Milivojević, potpredsjednik Privredne komore Srbije, Vladimir Vukmirović, predsjednik Privredne komore Crne Gore, Nikola Stojšić, predsjednik Privredne komore Vojvodine, i Nadan Vidošević, predsjednik Hrvatske gospodarske komore. Raspravljali su o Ulozi i iskustvu komora u procesu pristupanja Europskoj uniji i razmijenili informacije o glavnim aktivnostima pojedinih komora. Nakon toga doneseni su zaključci:

1. Gospodarske komore zemalja bivše Jugoslavije nastaviti će svoju međusobnu suradnju u cilju olakšavanja nastupa svojih članica na tržištima zemalja bivše Jugoslavije i zalagati će se za dugoročne više oblike suradnje.

2. Predstavnici gospodarskih komora, u skladu sa dosadašnjom praksom, i dalje će sudjelovati u radu međudržavnih odbora za gospodarsku suradnju i odbora za provedbu međusobno potpisanih ugovora o slobodnoj trgovini.

3. Gospodarske komore će se zalagati za daljnju liberalizaciju i primjenu potpisanih ugovora o slobodnoj trgovini, vodeći računa o obostranim

interesima svojih članova.

4. Gospodarske komore pratit će provedbu ugovora vezanih uz gospodarstvo i zalagat će se kod nadležnih organa za što skorije potpisivanje preostalih ugovora bitnih za poboljšanje gospodarskih odnosa.

5. Komore će se zalagati kod svojih vlada da u kreiranju i analizi primjene zakona aktivno sudjeluju zastupajući interese svojih članica.

6. U procesu pregovaranja i pristupanja EU, gospodarske komore će razmjenjivati svoja dosadnja iskustva o ulozi i zadacima komora u procesu sklapanja i primjeni sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, kao i u samom procesu pregovora o pristupanju EU. Kao najreprezentativniji predstavnici poslovnog sektora komore će zastupati interese svojih članica kako bi im se olakšala prilagodba standardima i pravilima EU.

U tom smislu surađivati će i u edukaciji svojih članica.

7. Gospodarske komore će podržavati aktivnosti usmjerene na regionalnu suradnju, te će zajednički predlagati projekte u okviru regionalnih inicijativa i kroz programe EU namijenjene jugoistočnoj Europi.

8. Komore će međusobno razmjenjivati iskustvo o aktivnostima i uslugama koje uspješno primjenjuju u komorskom sustavu.

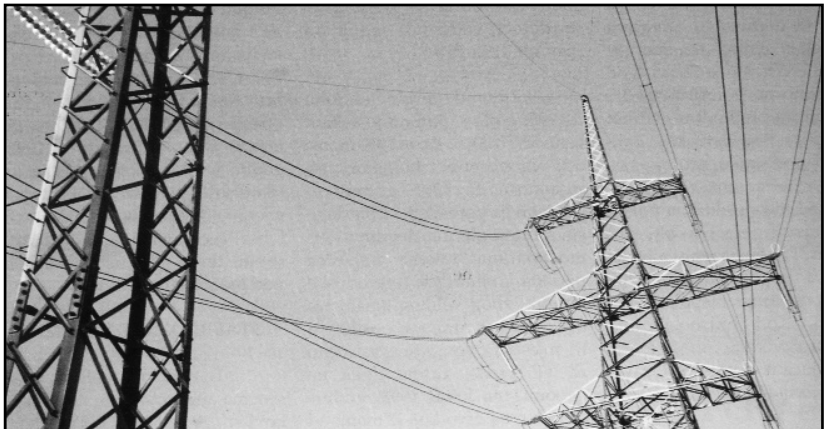
9. Komore će zajednički surađivati u boljem informiranju svojih članica o mogućnostima nastupa na tržištima zemalja bivše Jugoslavije i drugih zemalja za koje bude iskazan zajednički interes.

10. Sljedeći, jedanaesti po redu, susret predsjednika gospodarskih komora održati će se u Novom Sadu. Datum će naknadno biti utvrđen.

Elektroprivrednim društvima Uručene licence za rad

Regulatorna komisija za električnu energiju FBiH (FERK) uručila je dozvole - licence za rad postojećim elektroprivrednim društvima - Javnom preduzeću Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar i Javnom preduzeću Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo.

Predsjedavajući FERK-a Risto Mandrapa kazao je da su nakon što je stupio na snagu Pravilnik za izdavanje dozvola - licenci, dva postojeća javna elektroprivredna preduzeća u FBiH imala rok od 90 dana da pripreme dokumentaciju i podnesu zahtjev za izdavanje početnih dozvola za rad.

Republika Slovačka i Hercegovačko-neretvanska županija

Poslovni razgovori privrednika

U okviru zvanične posjete BiH predsjednika Republike Slovačke Ivana Gašparoviča i privredne delegacije Slovačke na čelu sa generalnim sekretarom Slovačke privredne i trgovačke komore Martinom Hrivikom, 01. prosinca, prilikom boravka u Mostaru upriličeni su poslovni razgovori slovačkih firmi sa firmama sa područja Hercegovačko-neretvanske županije

Organizator ovog skupa bila je Gospodarska komora Hercegovačko-neretvanske županije. Sa slovačke strane na skupu je učestvovalo 16 firmi iz djelatnosti izgradnje objekata, elektroopreme, telekomunikacija, gumarske industrije, dijelova za automobile, hemijske industrije, bankarstva, trgovine. Na kakvoj razini je bila delegacija iz Slovačke govori podatak da navedene firme zapošljavaju preko 12.750 radnika i da ostvaruju godišnji prihod od 1,25 milijardi eura. Iz Hercegovačko-neretvanske županije skupu je prisustvovalo 20 firmi iz kompatibilnih djelatnosti sa slovačkim firmama.

Nakon pozdravnog obraćanja predsjednika Gospodarske komore HNŽ Perice Jurkovića, goste su pozdravili ministar privrede, poduzetništva i poljoprivrede HNŽ Samir Sunagić i generalni sekretar Slovačke gospodarske komore Martin Hrivik.

U nastavku susreta Jurković je prezentirao određene podatke o privredi Županije sa ukupnim i pojedinačnim pokazateljima, predočio je moguće vidove saradnje, podatke o trgovinskoj razmjeni Slovačke i BiH, FBiH i HNŽ gdje je istakao nepovoljan odnos međusobne razmjene uz podatak da je uvoz iz Slovačke za 10 mjeseci ove godine iznosio oko 54 miliona KM, a da je pokrivenost izvozom samo 8,7 odsto.

Poslovni razgovori su nastavljeni pojedinačnim predstavljanjem slovačkih i firmi iz HNŽ, gdje su dati podaci o firmama i njihovi interesi za saradnju.

U bilateralnim razgovorima firme su imale priliku da detaljnije razmijene informacije i da dogovore konkretniju saradnju.

Po završetku razgovora privrednici su posjetili Aluminijski d.d. Mostar gdje su se upoznali sa radom i planovima ove firme, te mogućnostima buduće saradnje.

Amir BOLOBAN

Udruženje/Udruga veleprometnika lijekovima i farmaceutskim proizvodima

Nejasnoće oko javnih nabavki

Kako je već poznato, Udruženje/Udruga veleprometnika lijekovima i farmaceutskim proizvodima FBiH obratila se Ministarstvu zdravstva FBiH povodom nekih nejasnoća kod primjene Zakona o javnim nabavkama, u vezi sa Zakonom o lijekovima.

Ministarstvo je razmatralo navedene prijedloge i konstatovalo da je "članovima 84. i 85. Zakona o lijekovima regulisano pravo federalnog ministra zdravstva u povodu kontrole cijena lijekova, između ostalog, utvrđen sistem referalnih cijena lijekova u FBiH, te regulisanja bližih uslova o načinu i postupku raspisivanja javnog nadmetanja, a u cilju snabdijevanja lijekovima koji se finansiraju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja. Također, Zakon o javnim nabavkama BiH podrazumijeva obavezu primjene ovog zakona za sve ugovorne organe koji nabavljaju robe, usluge i vrše radove finansirane javnim sredstvima".

S obzirom na to da su se i zavodi zdravstvenog osiguranja obraćali Ministarstvu zdravstva FBiH radi istih nejasnoća, ono se obratilo Ministarstvu finansija i trezora za potrebna objašnjenja vezano za primjenu odredaba Zakona o javnim nabavkama BiH, u skladu sa Zakonom o lijekovima FBiH.

U Tuzli

Održana radionica Evropske škole

Evropska škola za zaposlene u komorama zapadnog Balkana ušla je u svoju najvažniju etapu, izradu strateških planova komora u procesu pridruživanja EU.

Učesnici iz BiH imali su radionicu u Tuzli, a oko izrade strateških planova asistirao je Roberto Biloslavo, sa Fakulteta za menadžment u Koprju.

Svaki učesnik, odnosno predstavnik komore, aktivno je učestvovao u izradi nacrtu strateškog plana prema stavkama: vizija, glavni ciljevi, misija, vrijednosti i strategija. Prezentacija strateških planova održaće se na završnoj konferenciji u Sloveniji, kojom će se zvanično završiti ovaj 15-mjesečni projekat.

Odbor Grupacije

Uvođenje PDV-a će negativno utjecati na poslovanje u javnom prijevozu putnika

U Sarajevu je, 13. decembra, održana sjednica Odbora Grupacije javnog prijevoza putnika, na kojoj je razmatrano: usvajanje zaključaka sa prethodne sjednice (od 07. septembra); utjecaj PDV-a na rezultate poslovanja i cijene prijevoza putnika u 2006. godini, te usklađivanje međunarodnih redova vožnje u Ministarstvu prometa i komunikacija BiH i pripreme za organiziranje godišnje skupštine Udruženja

Realiziranje zaključaka sa prethodne sjednice

U vezi sa pismom koje mu je upućeno 08. septembra 2005. godine, u kojem je tražena informacija o utrošku sredstava, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH se nije očitovalo, pa pošto je riječ o gotovo milion KM koje su prijevoznici namjenski uplatili spomenutom ministarstvu na ime podmirjenja troškova usaglašavanja redova vožnje, treba ponovo uputiti sličan dopis, tražiti odgovor u roku od 15 dana i zaprijetiti intervencijom preko ureda ombudsmena ukoliko se Ministarstvo, i ovaj put, ogлуši o zahtjeve Grupacije.

Primijećeno je da je DGS počeo primjenjivati Uputstvo ministra komunikacija i prometa Branka

Dokića što je ohrabrujuće zapažanje. Potrebno je, preko Odbora Udruženja prijevoznika na nivou BiH, insistirati da Institut za edukaciju pri Vanjskotrgovinskoj komori BiH organizira stručna predavanja (edukaciju kadrova DGS-a) kako bi se eliminirali i preostali povremeni nesporazumi između prijevoznika i pripadnika DGS-a na graničnim prijelazima, te izbjeglo podnošenje neopravdanih prijava i ujednačili kriteriji u Državnoj graničnoj službi na teritoriji cijele BiH.

Pošto Vlada Federacije BiH nije učinila ništa da olakša položaj i pomogne u poslovanju prijevoznika u vezi sa enormnim povećanjem cijena naftnih derivata i potpuno se ogлуšila u vezi sa prijedlozima ove Grupacije, od 08. 09. 2005. godine, većina prijevoznika je, u skladu sa zajedničkim preporukama, izvršila povećanje cijena prijevoza.

Utjecaj PDV-a

Nekoliko firmi iz djelatnosti prijevoza putnika je napravilo analizu u vidu simulacije poslovanja bez i sa primjenom novog načina obračuna PDV-a. Konstatirano je da će PDV, u ovoj djelatnosti, izazvati negativne posljedice u poslovanju. Malo se zna o njegovoj praktičnoj primjeni, ima mnogo nejasnoća, te je teško donijeti prave zaključke. Ipak, prevladalo je mišljenje da je gotovo sigurno da će se

O PDV-u

Spriječit ćemo nepotrebna poskupljenja

U strahu od nepotrebnog povećavanja cijena pod izgovorom skorašnjeg uvođenja poreza na dodatu vrijednost (PDV) biće oformljeno državno tijelo koje će vršiti monitoring svih cijena.

Ovo je kazao Adnan Terzić, predsjedavajući Vijeća ministara BiH, nakon sastanka sa premijerom FBiH Ahmetom Hadžipašićem, kantonalnim premijerima u FBiH, te Kemalom Čauševićem, direktorom Uprave za indirektno oporezivanje BiH.

“Dogovorili smo formiranje ovog tijela i veću kontrolu tržišnih inspekcija da se ne bi dozvolilo da pojedinci, proizvođači ili trgovci nepotrebno povećavaju cijene i tako dolaze do ekstraprofita. Država ima mehanizme da zaštiti potrošače i to ćemo i učiniti”, kazao je Terzić.

Razgovaralo se i o potezima koje Vlada FBiH povlači s ciljem ublažavanja negativnih posljedica PDV-a, koji bi se trebao početi naplaćivati od 1. januara iduće godine, po najugroženije kategorije stanovništva. Federalnim budžetom je predviđeno 25 miliona KM za ovu kategoriju stanovništva.

“Predstavili smo svoj plan ublažavanja posljedica PDV-a za najugroženije kategorije. Naše procjene su da će oko 52 odsto budžeta FBiH otpasti na socijalne programe”, rekao je Hadžipašić. Sličan sastanak o PDV-u Terzić i direktor Uprave za indirektno oporezivanje uskoro će održati i s Vladom Republike Srpske. /Poslovne novosti/

uvođenje PDV-a loše odraziti na poslovanje prijevoznika koji i inače spadaju u niskoakumulativne grane privrede. Za očekivati je da će morati doći do blažeg porasta cijena u gradskom i međugradskom prijevozu, a da će u međunarodnom prijevozu taj porast biti značajniji. Pošto porast cijena indirektno, zbog niskog standarda putnika, a time i smanjenja obima usluga, utječe na lošije rezultate u poslovanju, zaključeno je da se u početku zadrži sadašnji nivo cijena, a da svaka kompanija za sebe pažljivo prati poslovanje u prva dva mjeseca 2006. godine, te da se Odbor Grupacije sastane krajem februara radi analize rezultata i zauzimanja definitivnog stava o budućim potrebnim mjerama.

Svo vrijeme i od svih državnih institucija koje mogu imati utjecaja na to, tražiti da se hitno i bezuslovno eliminiše ilegalno tržište usluga prijevoza, jer bi se, i na taj način, značajno mogla olakšati situacija u poslovanju kod legalnih prijevoznika.

Istaknuto je da će primjena sistema PDV-a ugroziti likvidnost svih kompanija koje pripadaju ovoj branši.

Usklađivanje međunarodnih redova vožnje

Treba se obratiti novim pismom Ministarstvu komunikacija i prometa BiH i insistirati na tome da se konačno završi posao oko usklađivanja redova vožnje i tražiti informaciju o visini utrošenih finansijskih sredstava u roku od 15 dana uz upozorenje da će, u suprotnom, Grupacija biti prinuđena da svoja prava zaštiti preko Ureda ombudsmena.

U istom pismu tražiti da se Ministarstvo očituje u vezi sa svojim dopisom broj 03-7-111-122/04, od 20. 07. 2004. godine, iz kojeg se vidi da se mimo zakona i uobičajene prakse odobrava neregularna linija Bosanski Šamac - Berlin.

Treba postaviti pitanje zbog čega niti jednom prijevozniku iz Federacije BiH nije odobrena linija za Državnu zajednicu SCiG, dok je više firmi iz RS davno reguliralo takve linije. Izneseno je mišljenje da se radi o diskriminirajućem odnosu pojedinih funkcionera Ministarstva prema firmama iz FBiH.

Pripreme za Skupštinu Udruženja

Godišnju skupštinu Udruženja treba pripremati za proljeće naredne godine do kada će, nadati se, i Upravni odbor i rukovodstvo P/GKFBiH zauzeti stav kako postupiti sa kompanijama koje su iz određene djelatnosti, a nisu izrazile želju da budu dobrovoljni članovi Komore i već dugo ne plaćaju članski doprinos. Stav Odbora Grupacije jeste da se mogu pozvati na skupštinu, ali u pozivu treba naglasiti da mogu prisustvovati bez prava da glasaju ili da budu birani u organe Udruženja.

Fabrudin ĐIKIĆ

Udruženje/Udruga transporta i veza

Pismo ministru

Udruženje/Udruga transporta i veza - Grupacija javnog prijevoza putnika, 15. 12. 2005. godine, poslala je dopis Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, odnosno ministru Branku Dokiću, koji objavljujemo u cijelosti

Poštovani gospodine ministre,

Na sjednici Odbora Grupacije javnog prijevoza putnika pri Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH, održanoj 13. 12. 2005. godine, pored ostalog, je zaključeno da Vam se ponovo obratimo ovim pismom, i da, u skladu sa obavezama iz Zakona o pravu na informiranje, zatražimo odgovore na slijedeća pitanja:

1. Dana 08. 09. 2005. godine, obratili smo Vam se pismom broj PKF-FĐ-427-1/05 u kojem smo tražili informaciju - izvještaj o utrošku namjenski uplaćenih finansijskih sredstava, kako bismo je mogli analizirati i zauzeti stav o sudbini neutrošenih sredstava. Pošto do danas nismo dobili nikakav odgovor, obraćamo Vam se ponovo i molimo da nam, u roku od 15 dana, pošaljete traženu informaciju, jer ćemo, u suprotnom, svoja prava morati potražiti preko ombudsmena u BiH.

2. Iako su prijevoznici pravovremeno izvršili svoje obaveze (uplatili gotovo milion KM, prisustvovali usaglašavanju i usaglasili redove vožnje na sastanku održanom na Vlašiću i dr.), taj posao, ni nakon nedopustivo dugog protoka vremena, još nije završen, pa Vas molimo da nas informirate u čemu je problem i kada će usaglašeni redovi vožnje biti objavljeni.

3. U prilogu Vam dostavljamo fotokopiju pisma Vašeg ministarstva broj 03-7-111-122/04, od 20. 07. 2004. godine, u čiji smo posjed došli nedavno, kojim se, suprotno zakonskim odredbama i primijenjenoj praksi, odobrava na neregularan način linija Bosanski Šamac - Berlin, te tražimo objašnjenje i odgovornost za nezakonito postupanje Vaših saradnika.

4. Ukazujemo na diskriminatorski odnos Vašeg ministarstva prema prijevoznicima iz Federacije BiH a u vezi sa uspostavljanjem linija sa Srbijom i Crnom Gorom. Naime, još uvijek niti jedan prijevoznik iz Federacije BiH nije dobio takvu liniju dok su prijevoznici iz Republike Srpske to pitanje davno riješili.

Poštovani gospodine ministre,

od Vas očekujemo brzu i efikasnu akciju kako bi Vaši saradnici hitno i korektno odgovorili na postavljena pitanja.

S poštovanjem.

Mirsad Kuko,
predsjednik

Sjednica Odbora Udruženja metalne i elektroindustrije

Uloga Komore mora biti snažnija

U prostorijama kompanije Mittal Steel, u Zenici, održana je trinaesta sjednica Odbora Udruženja metalne i elektroindustrije (UMEI), krajem novembra

Naglašena je uloga i značaj sektora metalne i elektroindustrije u ukupnom privređivanju u FBiH. Od 100 najvećih izvoznika 27 ih je iz ovog sektora, i nose preko 40 odsto ukupnog izvoza. Povećana proizvodnja čelika daje polazne osnove za još veći zamah metaloprerađivača.

Situacija u ovom industrijskom segmentu se mijenja nabolje, što je prije nekoliko godina bilo nezamislivo, ali ostaje još mnogo problema koje država treba rješavati u okviru poboljšanja poslovnog ambijenta.

Implementacija Strategije razvoja MEI, koju je sačinio i usvojio ovaj odbor, imala je značajnu ulogu u kreiranju poslovne politike i uslova privređivanja u FBiH.

Članove Odbora interesiralo je šta je sa ustrojem komorskog sistema, te ulogom P/GKFBiH u svemu tom?

Konstatirano je i zaključeno:

* Uloga Komore mora biti snažnija u smislu partnerstva s Vladom FBiH, kao i rukovodstva Komore u građenju komorskog sistema u cjelini, te donošenju zakonske regulative, koja će graditi bolji poslovni ambijent. Potrebno je snažnije djelovanje i dodatni pritisak ovog odbora prema institucijama sistema, naročito u donošenju carinske tarife, koja je već trebala biti usvojena.

* Pitanje radnog zakonodavstva predstavlja dodatni problem, jer ništa novo nije predloženo.

* Aktivnostima PK Zeničko-dobojskog kantona, u organizaciji okruglog stola "Primjena općeg kolektivnog ugovora", pridružiće se i P/GKFBiH.

* Budući da proces oko formiranja Razvojne banke još nije završen, treba pomoći da se IBF

preustroji na pravi način, jer je ona pomagala privredi, plasirajući kreditna sredstva, ove godine, po povoljnijim uslovima nego što je to bio slučaj prije dvije do tri godine.

* Dati podršku formiranju Udruženja izvoznika pri V/SKFBiH.

* Prijedlog zakona o potpori privrednim društvima pri uvođenju i razvoju savremenih tehnologija i proizvoda treba inovirati i preko resornih ministarstava uputiti u parlamentarnu proceduru.

* Pozivaju se privredni subjekti da, u procesu revitalizacije i modernizacije, koriste usluge visokoškolskih ustanova, mogućnosti i znanja naučnih radnika.

* Predlaže se da PK ZE-DO kantona radi na jačem uvezivanju proizvođača procesne opreme, s obzirom na to da ih je najviše u tom kantonu, kako bi se izbjegla međusobna nelojalna konkurencija i uvezala kvalitetnija saradnja.

* Inicirati prijedlog formiranja centralne baze podataka o osnovnim sredstvima i rezervnim dijelovima u okviru Grupacije, čime bi se članicama olakšalo poslovanje u cilju informisanja gdje i šta se nudi na našem tržištu.

* U cilju što uspješnijeg poslovanja i djelovanja Komore, učiniti dodatnu inicijativu prema članicama i potencijalnim članicama da izmiruju svoje finansijske obaveze prema Komori.

* S obzirom na to da dolazi iz firme koja trenutno ne plaća članarinu, predsjednik OUMEI, u namjeri da svojim primjerom doprinese prethodnom zaključku, stavlja na raspolaganje svoj mandat Skupštini i OUMEI.

* Prisutnim članovima Odbora predstavljena je prva verzija (prelomljeni tekst) kataloga metalne i elektroindustrije FBiH, čija se promocija očekuje do kraja tekuće godine.

Mr Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Sektor metalske i elektroindustrije

Aktivnosti između dvije sjednice Odbora

**Aktivnosti na organizaciji
Međunarodnog sajma metala - ZEPS
Intermetal održanog od 17. do 20. maja**

U skladu sa postavkama Strategije razvoja metalne industrije FBiH (tačka 6 - poglavlje 5 - Katalizatori razvoja), iniciran je rad na organiziranju specijaliziranog sajma metalne i elektroindustrije, koji je uspješno održan u Zenici. Aktivnost Komore se odvijala:

* Direktnim radom u Organizacionom odboru i definisanju Programa pratećih manifestacija;

* Učešćem u pripremi baze podataka - potencijalnih učesnika;

* Pripremi polaznog materijala za izlaganje za Forum metalaca;

* Pripremi izlaganja i prezentiranju tema:

- Projekat energijske efikasnosti u prerađivačkoj industriji BiH,

- Predstavljanje novoformiranog Udruženja za razvoj okolinskog upravljanja - UROU/AMDE pri Komori,

- Promocija tehnoloških mogućnosti pocinčavanja.

Seminar Industrija i visoko obrazovanje

U Sarajevu je, 06. i 07. oktobra, održan Seminar "Industrija i visoko obrazovanje", u organizaciji

Mašinskog fakulteta - Sarajevo, P/GKFBiH i University College Dublin, Ireland (UCD Dublin, Irska).

Seminar je održan kao centralni i završni događaj TEMPUS projekta "Implementacija saradnje sa industrijom na bh. univerzitetima" koga provode Kraljevski tehnički univerzitet iz Švedske, u saradnji sa pomenutim organizatorima.

Komora je aktivno učestvovala u:

- * pripremi baze podataka,
 - * predstavljanju materijala "Nužnost reformi u visokom obrazovanju", urađenom u okviru Strategije MEI, u skladu sa zahtjevima tržišta metalske i elektroindustrije,
 - * stručnim referatima,
- ističući potrebu za orijentacijom obrazovnih ustanova ka tržištu rada i potrebama ove i srodnih grana za unapređenjem informatičke pismenosti, tehničke kulture, znanja stranih jezika i slično.

Carinska tarifa

Gotovo mjesec dana (august - septembar) trajale su aktivnosti na usaglašavanju carinskih tarifa, iako je i prošle godine dosta rađeno na usaglašavanju i izradi konačnog prijedloga. Na bazi prijedloga naših članica (koje su na naš upit odgovorile), kao i privrednih subjekata iz drugog entiteta, ove godine, postignut je visok stepen usaglašenosti. Pri izradi materijala vodilo se računa da se carinskom tarifom zaštiti ono što se proizvodi u zemlji, odnosno da se smanje carinske stope na sirovine, repromaterijale i opremu koja se ne proizvodi u BiH, te zadrži ili poveća carina na proizvode koji se, u dovoljnoj mjeri, proizvode u BiH.

Prijedlog je dostavljen Vladi FBiH i Vijeću ministara BiH.

Nacionalni program "Proizvodimo, kupujemo domaće"

U okviru ovog programa predstavljene su i reklamirane kompanije u okviru zajedničkog projekta i u glasilima Komore: Metalno - Zenica, EUROBUS SOKO - Mostar, Metalinvest - Jajce, Mittal Steel - Zenica, MIK - Kupres, Pobjeda - Tešanj, Unioninvest - Izgradnja objekata - Sarajevo, Elektrobosna - Jajce i druge, koje su specificirale i dostavile svoje proizvodne programe.

Posjeta privrednim subjektima

U cilju izvornog sagledavanja problematike poslovanja, u skladu sa programskim opredjeljenjima, stručni radnici Komore su posjetili neke Kompanije: TDS - Sarajevo, Žica - Sarajevo, Unico Filter - Tešanj, Rama Glas i Hanno - Sarajevo, Rudstroj - Kakanj, Narodno Grijanje - Sarajevo; prisustvovali puštanju u rad proizvodne linije auto-dijelova u Srebrenici, investirane od poslovnog sistema CIMOS - Kopar i TMD Gradačac i slično.

Realizacija zaključaka sa 12. sjednice OUMEI

Vežano za Zaključak, i, prethodne sjednice, u saradnji sa predstavnicima Udruženja za energetiku Komore, podržana je inicijativa Aluminija oko interesnog povezivanja sa subjektima energetske privrede, ali su izostali konkretni prijedlozi.

Komora je poduzimala niz aktivnosti oko sniženja cijena električne energije za industrijske potrošače. Rezultat je i izrada Studije koja je poslužila kao dobra osnova za izradu Prijedloga novog Tarifnog sistema i Tarifnih stavova za prodaju električne energije na području FBiH, ali koji nisu usvojeni na Vladi FBiH, iz nepoznatih razloga. Uspostavljena je Regulatorna komisija za električnu energiju u FBiH, koja vodi javne rasprave o tarifnoj politici u ovoj oblasti, a u kojima učestvuju, koliko nam je poznato, i Aluminij i Mittal Steel, u statusu umješaka u pravnoj stvari.

Vežano za Zaključak II - Unapređenje energetske efikasnosti, u saradnji sa Timom CARDS 2002, sačinjen je "Projektni zadatak za projekat iz oblasti energetske efikasnosti", kao spona dosadašnjih i budućih aktivnosti CARDS-a i Komore.

U cilju podrške aktivnostima na smanjenju energetske intenzivnosti u preduzećima metalne i elektroindustrije u FBiH, P/GKFBiH podržava edukaciju i izvođenje Pilot-projekta "Energijski audit u četiri preduzeća metalne i elektroindustrije", s ciljem da se na nivou izabranih preduzeća ukaže na:

- značaj uspostave infrastrukture koja će omogućiti rad na smanjenju energetske intenzivnosti i podizanju energetske efikasnosti,
- osnovna mjesta neracionalne potrošnje energije,
- razradu postupka koji može da posluži kao uzor za druga preduzeća za uvođenje organizacionih formi na smanjenju potrošnje energije.

U tom smislu:

- * uspostavljeni su kontakti i održani sastanci u preduzećima članicama Komore, te izabrani potencijalni učesnici - preduzeća u Projektu: TDS i ŽICA iz Sarajeva;
- * potpisan je Okvirni ugovor o suradnji i Anex ugovora za realizaciju Projekta energetske efikasnosti;
- * stvorene su pretpostavke za potpis ugovora sa preduzećima.

Projekat predviđa izradu metodologije, te izvođenje preliminarnog audita u navedenim fabrikama. Istraživanje će se izvršiti uz pomoć odgovarajućeg softvera za ovu vrstu poslova, urađenog za uslove u BiH.

Društvo za zavarivanje

I pored poteškoća, Komora je smatrala da treba podržati Društvo za zavarivanje, cijeneći interes ovog sektora za njegov rad. Komora je učestvovala u pripremama Osnivačke skupštine, obilježavanju 50. godina rada i postojanja Društva, u radu njegovih organa.

Suradnja sa SEED-om

* Početkom godine, potpisan je Memorandum o razumijevanju između P/GKFBiH i SEED - Program za razvoj preduzeća u jugoistočnoj Evropi, naročito o organiziranju obuke o sistemu upravljanja kvalitetom (QMS) kod proizvođača auto-dijelova u BiH;

* Anketirani su privredni subjekat.

Naši napori da realiziramo zajednički projekat "Standardizacija privrednih subjekata metalnog sektora FBiH", na žalost, nisu prošli najuspješnije. Prema navodima SEED-a, trening koji su htjeli organizirati za veću grupu kompanija iz auto-industrije nije održan, jer nije postojao interes firme da participiraju. Jedino je edukacija prihvaćena u oblasti QMS TS 16 949 tima u firmi Pobjeda - Tešanj.

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Grupacija proizvođača sjemenskog krompira

Neophodni poticaji za proizvodnju

Za veću proizvodnju merkantilnog krompira neophodno je da se koristi kvalitetan sjemenski materijal uz odgovarajuće agrotehničke mjere. Krompir je kultura koja se najlakše prilagođava klimatskim uslovima tako da se može uzgajati na većim nadmorskim visinama (preko 500 m), tako da na prostoru FBiH postoje velike mogućnosti za proizvodnju konzumnog i industrijskog krompira

Krompir je i dijetetska hrana koja može značajno supstituisati potrošnju žitarica, posebno pšenice za koju ne postoje uslovi za veću proizvodnju.

Proizvođači sjemenskog krompira svake godine se suočavaju sa teškoćama plasmana proizvedenog sjemenskog krompira, tako da se iz godine u godinu mijenjaju i zasađene površine.

Godina	Zasađene površine ha
2001.	64,6
2002.	145,9
2003.	87,3
2004.	230,9
2005.	147,0

Za veću proizvodnju merkantilnog krompira najvažnije je da se koristi kvalitetan sadni materijal koji uz odgovarajuću tehnologiju daje visoke prinose po jedinici površine. Kod nas se malo koristi kvalitetan sjemenski krompir za sadnju, u većini slučajeva poljoprivredni proizvođači koriste merkantilni krompir što umnogome smanjuje proizvodnju za koju postoje velike mogućnosti.

Na sastanku Grupacije proizvođača sjemenskog krompira razmatran je izvještaj o proizvodnji sjemenskog krompira na prostoru FBiH. Nakon rasprave, u kojoj su istaknuti problemi u proizvodnji i plasmanu sjemenskog krompira, zaključeno je da se uputi zahtjev Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da se u narednom periodu poticaji za ovu proizvodnju isplaćuju po zasađenim površinama iskazanim po hektarima, a ne kao do sada po količinama proizvedenog sjemenskog krompira (u kilogramima). Zaključeno je i da se iznađe mogućnost isplate poticaja za sjemenski krompir u godini u kojoj je i proizveden.

M. MEŠANOVIĆ

Zasađene površine i proizvodnja sjemenskog krompira u 2005. godini

Sorta	Zasijane površine ha	Proizvodnja tona
Agria	15,00	277,50
Desire	53,20	1212,00
Kennebec	37,25	687,75
Kondor	6,00	81,60
Amarosa	7,00	144,90
Tango	4,70	114,40
Virgo	1,00	15,00
Adora	0,65	9,75
Lady Claire (industrijska)	13,87	285,79
Lady Rosetta (industrijska)	8,03	160,60
ukupno	147,00	2991,29

Statistika

Poljoprivredni sektor u FBiH

U poljoprivrednom sektoru, prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, u proizvodnji povrća ostvaren je rast, dok je kod voća zabilježen pad.

Tako je u ovoj godini ostvarena proizvodnja kukuruza u iznosu od 218.416 tona, što u odnosu na isti prošlogodišnji period predstavlja povećanje od 2,6 odsto.

Za isti period, proizvodnja krompira iznosi 245.443 tone i veća je 10,3 odsto u odnosu na isti period prošle godine. Proizvodnja graha, u odnosu na prošlogodišnji period, također, bilježi povećanje koje iznosi 7,7 odsto.

Kod voća ostvarena proizvodnja jabuka manja je za 7,4 odsto, proizvodnja šljiva za čak 43 odsto, dok je proizvodnja oraha manja za 14,1 odsto.

Pojavom mrazeva u ovoj godini uništen je znatnim dijelom rod šljive, a i kod jabuke i nekih drugih vrsta voća rod je umanjen, što je uticalo na kompletnu proizvodnju voća u ovoj godini.

Jedino je kod ukupne proizvodnje grožđa zabilježen blagi porast od oko četiri odsto. Inače, proizvodnja grožđa u zadnjih nekoliko godina je ujednačena.

Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda sopstvene proizvodnje preduzeća i zemljoradničkih zadruga, te otkupa proizvoda od individualnih poljoprivrednih proizvođača u oktobru ove godine iznosila je 9.578.805 KM. To je povećanje za 3,2 odsto u odnosu na prethodni mjesec iste godine.

Michael Humphreys, šef Delegacije Evropske komisije u BiH

EC pomaže formiranje ministarstva poljoprivrede BiH

Ocijenjeno je da bi BiH uskoro morala ojačati primarnu proizvodnju, posebno u sektorima voće i povrće i ljekovito i aromatično bilje, te osnažiti mljekarsku industriju

Šef Delegacije Evropske komisije u BiH Michael Humphreys izjavio je, na konferenciji posvećenoj unapređenju konkurentnosti poljoprivrede BiH, kako su osnovni momenti koji sputavaju taj sektor nedovoljna koordinacija između nadležnih institucija i institucija vlasti i nepostojanje ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja na državnom nivou.

“Evropska komisija će podržati formiranje tog ministarstva i mislim da će to biti u veoma kratkom roku”, rekao je Humphreys.

Ocijenjeno je da bi BiH uskoro morala ojačati primarnu proizvodnju, posebno u sektorima voće i povrće i ljekovito i aromatično bilje, te osnažiti mljekarsku industriju, a uz to infrastrukturno oživjeti seoska područja i donijeti strategiju poljoprivrede na državnom nivou.

Učesnici konferencije, predstavnici mnogih poljoprivrednih udruženja u BiH, saglasni su bili da uz spomenute poteškoće oporavku i prosperitetu poljoprivrede u BiH često odmažu i nejasni zakoni o vlasništvu zemljišta, te nedostatak primjene postojećih zemljišnih zakona, nedostupnost kreditnim linijama, nedovoljna educiranost poljoprivrednika, te razjedinjenost među brojnim poljoprivrednicima.

Direktor Misije Američke agencije za međunarodni razvoj USAID Howard Sumka izrazio je uvjerenje da bi značajan doprinos u poboljšanju konkurentnos-

ti bh. poljoprivrede mogle dati i domaće kompanije poboljšanjem svog poslovanja, s obzirom na to da USAID već deset godina u BiH pomaže razvoj malih i srednjih preduzeća, naročito u posljednje dvije godine projektom Povezivanje poljoprivrednih tržišta proizvođača LAMP.

Poljoprivreda BiH ima problem i s nedovoljnom iskorištenošću postojećih kapaciteta i usitnjenom ponudom poljoprivrednih proizvođača, te nedostatkom institucija za standardizaciju, certifikaciju i kontrolu hrane. Konferenciju o konkurentnosti bh. poljoprivrede organizirao je USAID u sklopu projekta LAMP, u saradnji s većim brojem domaćih poljoprivrednih udruženja.

Konkurentnost bh. poljoprivrede

Prema zvaničnim podacima EU o konkurentnosti u međunarodnim razmjerama, bh. poljoprivreda po tehnologiji zauzima 99. po troškovima 116., po državnoj regulativi posljednje mjesto među 117 država. /Avaz/

Veliki uvoznici

Prezentirani su podaci prema kojima sve zemlje jugoistočne Evrope, izuzev Bugarske, uvoze hranu i imaju negativan saldo. U BiH je godišnji uvoz prehrambenih proizvoda iznad 800 miliona eura (1,55 miliona KM) gotovo kao u Rumuniji sa 23 miliona stanovnika. Drugi najveći uvoznik je Slovenija. /Avaz/

Nastavlja se radionica “Made in BiH”

Primjena dizajna neophodna u proizvodnji tržišno konkurentnog namještaja

Primjena dizajna kao neophodnog elementa u proizvodnji savremenog namještaja biće afirmirana na trodnevnoj radionici “Made in BiH” organiziranoj kroz suradnju P/GKFBiH, Akademije likovnih umjetnosti (ALU) - Odsjek produkt dizajn industrijsko oblikovanje, te uz podršku USAID projekta Podizanje konkurentnosti razvojem klastera CCA.

Radionica se održala od 17. do 19. decembra, u kompaniji “Konjuh” Živinice. Studenti su, prema svojim idejama, koristili postojeće elemente -

otpreske iz tehnološkog procesa Konjuh-a i napravili proizvode iz projekta kultura stola, stolice i vješalice.

Održavanje radionice omogućice povezivanje studenata sa proizvođačima namještaja, što je od značaja za razvoj industrije prerade drveta. Jedan od osnovnih problema niske konkurentnosti poduzeća drvopredavačkog sektora jeste niska konkurentnost dizajna njihovih proizvoda. Unapređenje dizajna i izrada namještaja direktno su vezani za poboljšanje imidža proizvoda i njihove konkurentnosti na svjetskom tržištu. Mladi dizajneri upoznat će se sa tehnologijom izrade modela u kompanijama i mogućnosti realiziranja svojih ideja.

P/GKFBiH na ovaj način pomaže povezivanje nauke i obrazovanja sa proizvodnjom, stoga zajedno sa ostalim partnerima iz privatnog i javnog sektora prerade drveta aktivno učestvuje u akcijama koje su, u okviru djelovanja USAID CCA projekta, poduzete u pravcu razvoja ove važne industrijske grane. *Š. A.*

Udruženje profesionalnih posrednika-brokerskih kuća u FBiH

Stečeni uslovi za SRO

Saglasno odredbama Zakona o vrijednosnim papirima FBiH, "Profesionalni posrednici mogu, radi ujednačavanja i održavanja standarda obavljanja poslova u prometu vrijednosnih papira, zaštite vlasnika vrijednosnih papira i drugih korisnika njihovih usluga i efikasnog prometa vrijednosnih papira osnivati svoje organizacije (samoregulirajuće organizacije)." Pravila i standarde koje donosi samoregulirajuća organizacija odobrava Komisija za vrijednosne papire FBiH.

Brokerske kuće su donijele odluku da se organizuju u skladu sa navedenom odredbom Zakona, te nakon tri godine rada i djelovanja u Komori FBiH (od 18. 11. 2003. do 18. 11. 2005. godine) Udruženje profesionalnih posrednika-brokerskih kuća je organizaciono preraslo u SRO.

Tim povodom Udruženje je uputilo predsjedniku Komore pismo koje dajemo u cijelosti.

"Poštovani predsjedniče,

Saglasno Zakonu o vrijednosnim papirima, brokerske kuće imaju obavezu formiranja samostalne regulatorne organizacije sa svojstvom pravnog lica.

Do sada su brokerske kuće radile i djelovale kroz Udruženje u okviru Vaše Komore. Od samog početka rada ovog udruženja cilj brokerskih kuća je bio da steknu iskustva i odgovornost za formiranje SRO. U realizaciji našeg osnovnog i na zakonu osnovanog cilja mnogo nam je pomoglo iskustvo stečeno kroz rad Udruženja. Radeći i djelujući kroz Udruženje, uz pomoć Vaših saradnika, postali smo partner Komisiji za vrijednosne papire FBiH i Sarajevskoj berzi i na taj način stekli sve uslove za organizovanje SRO koju smo i organizovali 27. 11. 2002. godine.

Ovom prilikom se želimo zahvaliti Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH i gospođi Miri Idrizović na svesrdnoj pomoći u našem radu i djelovanju, te Vas želimo obavijestiti da organizovanjem SRD Udruženje prestaje sa radom."

Sarajevska berza

Najveći promet ostvarila brokerska kuća FIMA

Najveći promet, u novembru, na Sarajevskoj berzi, ostvarila je brokerska kuća FIMA International Sarajevo, sa ukupnim mjesečnim prometom od 18.269.945 KM.

Brokerske kuće rangirane po ostvarenom prometu u novembru 2005. godine

Brokerska kuća	Ukupno
"Fima International" Sarajevo	18.269.945,66 KM
"Raiffeisen Brokers" Sarajevo	17.428.733,26 KM
"VGT Broker" Visoko	7.688.587,95 KM
"Hypo-Alpe-Adria Vrijednosnice" Mostar	7.071.548,74 KM
"AW Broker" Sarajevo	6.910.307,56 KM
"NBC" Sarajevo	4.570.076,85 KM
"Palisaen" Sarajevo	4.447.014,59 KM
"Eurohaus" Sarajevo	4.104.835,99 KM
"Market Bull" Sarajevo	3.862.317,42 KM
"Dionica" Tuzla	3.083.967,56 KM
"eBrokers" Sarajevo	2.081.208,39 KM
"Bond Invest" Mostar	1.944.974,30 KM
"Kapital Brokers" Bihac	1.792.024,55 KM
"ICM" Sarajevo	1.489.828,29 KM
"SEE Investment Solutions" Sarajevo	837.683,08 KM
"Kvantum" Sarajevo	630.745,91 KM

Po broju ostvarenih transakcija u novembru prednjači Raiffeisen Broker sa 1.464 transakcije, slijede Eurohaus sa 1.418, VGT Brokers sa 1.367 i FIMA International sa 832 transakcije.

Šefkija Botonjić, predsjednik PK ZE-DO kantona

Komorama vratiti javna ovlaštenja i obavezno članstvo

Prošlo je već pola godine od kako je Šefkija Botonjić, dugogodišnji privrednik i bivši direktor Natrona Maglaja, imenovan na mjesto predsjednika Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona. Sumirajući rezultate za ovaj kratki period poslovanja, ne krije zadovoljstvo postignutim

- Najavio sam neke reforme i primarni cilj mi je vraćanje institucionalnog povjerenja u Komoru. To će se ostvariti kontinuiranim aktivnim djelovanjem Komore u zaštiti interesa privrednog sektora na svim nivoima. Za ostvarenje tog cilja biće potrebna i revizija kadrovske strukture Komore i već početkom iduće godine donijecemo novu organizaciju i sistematizaciju, sa ciljem dinamiziranja aktivnosti realizacije programskih zadataka. I pored dobrovoljnog članstva uspjeli smo zadržati samoodrživi finansijski sistem Komore. Ocjenjujem da će se on u narednom periodu poboljšavati i da će broj od 300 članica uskoro biti udvostručen - kazao je Šefkija Botonjić.

Kako vidi ulogu Komore sada iz perspektive predsjednika, a ne privrednika? Botonjić odgovara da je razočaran općenitim statusom privrednih komora u BiH.

- Smatram da one nemaju ulogu i status koji bi trebale imati i koje privredne komore imaju u razvijenom svijetu. Ovo stanje, izgleda, odgovara ljudima koji ne žele mijenjati stanje u privredi. Svakako da je trebalo da se reformišu privredne komore, ali uklanjanjem obaveznog članstva i oduzimanjem javnih ovlaštenja koja pripadaju komorskom sistemu doveđene su u nezavidan položaj. Pogotovu ako se zna da u vladama sjede ljudi koji nisu ni dana proveli u privredi i ne žele imati jedan partnerski odnos sa nama.

Kao dobar primjer ističe i neke koje imaju aktivnu ulogu u privrednom sistemu poput Privredne komore Kantona Sarajevo, Tuzlanske ili Unsko-sanske komore, i sa njima, kako kaže, imaju dobru saradnju i svakodnevno razmjenjuju iskustva.

Značajnim ocjenjuje i uspostavu dobre saradnje sa Vladom Zeničko-dobojskog kantona, sa kojom je potpisan i Protokol o saradnji.

- Vlada ZE-DO kantona sigurno je najuspješnija u FBiH. Potpisali smo Protokol u kojem stoji da ćemo zajedno raditi na rješavanju problema od privrednog interesa, kao i inicirati aktivnosti na izradi projekata, programa i mjera od interesa za Kanton. Radićemo zajedno na unapređenju postojećih informatičkih baza u kompanijama, a tijesno saradujemo i sa Servis-biznis centrom Vlade ZE-DO kantona, i još mnogo toga - nabraja predsjednik Botonjić.

Njegova vizija napretka privrede ovog kantona temelji se na činjenici da na ovom dijelu, kako kaže, "posluju, možda, i najzdravije kompanije koje bi

trebale da budu embrion razvoja malih i srednjih preduzeća". Prije svih misli na: Mittal Steel, Natron Hayat, Cementaru Kakanj, Prevent Visoko. Međutim, ne treba zaboraviti da u Kantonu radi uspješno i veći broj kompanija koje nisu privatizirane sa inokapitalom, a to su: IGM i Kovina iz Visokog, Metalno Zenica, Pobjeda, Enker i Unico-Filter iz Tešnja, ZIM-Zenica itd.

- U našem kantonu postoje firme sa velikim teškoćama, a to se, prije svega, odnosi na Krivaju iz Zavidovića. Smatram da je Federalna Vlada, koja je gotovo godinu dana titular nad Krivajom, malo uradila na tome da popravi stanje u ovom preduzeću, koje je teško i alarmantno i traži hitno rješavanje - naglašava Botonjić.

Govoreći o perspektivama privrede Kantona, sa ponosom ističe da su u Mittal Steel i Natron Hayat planirane investicije od oko 185 miliona američkih dolara u naredne dvije godine za pokretanje integralne proizvodnje. Nakon njihovog pokretanja u ove dvije kompanije može se očekivati suficit u spoljnotrgovinskom poslovanju, tj. potpuna pokrivenost uvoza izvozom, što će umnogome poboljšati privrednu strukturu ne samo ZE-DO kantona nego i cijele FBiH.

Alena AHMETSPAHIĆ - FOČO

Zakoni i propisi

Zakon o postupku indirektnog oporezivanja

Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je usvojio Prijedlog zakona o postupku indirektnog oporezivanja u istom tekstu kako ih je ranije usvojio i Predstavnički dom.

Prijedlogom zakona o postupku indirektnog oporezivanja se uređuje postupak utvrđivanja, naplate i kontrole indirektnih poreza i porezni prekršaji.

Zakon o postupku prinudne naplate indirektnih poreza u BiH

Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je usvojio Prijedlog zakona o postupku prisilne naplate indirektnih poreza u BiH u istom tekstu kako ih je ranije usvojio i Predstavnički dom.

Prijedlogom zakona o postupku prinudne naplate indirektnih poreza u BiH uređuje se postupak po kojem Uprava za indirektno oporezivanje prinudnim putem naplaćuje indirektno poreze i ostale prihode i takse.

Ovaj zakon pružit će podršku funkcioniranju jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH, razvoju i provedbi politike indirektnog oporezivanja u BiH, te efikasnoj naplati i raspodjeli indirektnih poreza prema budžetima BiH, entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima FBiH

Vlada FBiH je, uvažavajući date prijedloge i sugestije, utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima FBiH.

Izmjenama i dopunama postojećeg zakona predloženo je privremeno **smanjenje opterećenja plaća zaposlenih u tekstilnoj i kožnoj industriji, te u esnafskim tradicionalnim zanatima u skladu sa, u više navrata, izraženim zahtjevima Privredne komore FBiH i udruženja sindikata i esnafskih tradicionalnih zanata. Računa se da bi smanjenje ovih opterećenja za 50 odsto u ovim granama imalo efekat redovnog i sigurnog punjenja vanbudžetskih fondova i time pozitivno uticalo na daljnju proizvodnju, odnosno na ukupno poslovanje.**

Novopredložena rješenja odnose se i na ograničavanje uvođenja posebnih doprinosa od kantonalnih organa mimo sistemskog zakona za tu oblast, preciziranje obaveze obračunavanja i plaćanja doprinosa zaposlenika kod nerezidentnih pravnih ili fizičkih lica i međunarodnih organizacija i ustanova, utvrđivanje najniže osnovice za obračun doprinosa koja do sada nije bila eksplicitno određena (ne može biti niža od najniže plaće

utvrđene Opštim kolektivnim ugovorom), ujednačavanje najniže osnovice za ugostiteljsku djelatnost koja se obavlja u okviru samostalnih ugostiteljskih radnji i odredbe o usaglašavanju sa u međuvremenu donesenim propisima iz oblasti doprinosa.

Nacrt zakona o društvima za upravljanje fondovima

Vlada FBiH je utvrdila Nacrt zakona o društvima za upravljanje fondovima i o fondovima i uputila ga u parlamentarnu proceduru.

Pored uslova, načina i poslovanja društva, uzajamnog i investicijskog fonda, ovim zakonom regulišu se uslovi, način i postupak transformisanja privatizacijskih investicijskih fondova (PIF) i rokovi usaglašavanja društava koja upravljaju PIF-ovima sa njegovim odredbama.

Nacrtom zakona su šire i jasnije definirani kriteriji za osnivanje i rad društva i fonda, kao i za izbor članova nadzornog odbora i uprave društva i fonda, njihova ovlaštenja i poslovi direktora fonda.

Precizirani su, u odnosu na sada važeća rješenja, i razlozi i postupak oduzimanja dozvole društvu i privremeno upravljanje fondom u slučaju oduzimanja dozvole, te poslovi depozitara.

Zakon o osnivanju Razvojne banke FBiH

Predstavnički dom Parlamenta FBiH prihvatio je Prijedlog zakona o razvojnoj banci u FBiH. Prihvaćena su i dva amandmana kojim se nalaže parlamentarna kontrola nad radom razvojne banke te, prema ovom zakonskom tekstu, treba da bude formirana transformacijom postojeće Investicijske banke FBiH.

Kapital razvojne banke može iznositi do 500 miliona KM, stoji u predloženom tekstu i bit će u stopostotnom vlasništvu FBiH. Ova banka treba da odobrava kredite koji služe razvoju privrede FBiH, kredite za objekte infrastrukture, izgradnju stanova i porodičnih kuća, te kredite u vezi s izvoznim poslovima. Banka će izdavati garancije, obavljati ulaganja i vršiti promet nepokretnom i pokretnom imovinom s ciljem upravljanja kreditnim i drugim rizicima, te obavljati ostale poslove u svoje ime, a za račun FBiH, kao i poslove u ime i za račun FBiH.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poduzeća

Nakon što je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poduzeća usvojio Zastupnički, a odbio Dom naroda Federalnog

Parlamenta, Vlada FBiH je u ovaj dokument ugradila već usvojene amandmane Zastupničkog doma. Tako je precizirano da Vlada FBiH, s ciljem privatizacije i dokapitalizacije poduzeća, kao i prodaje kapitala, može sporazumno riješiti nastali spor u pogledu udjela vlasničke strukture u kapitalu, uz prethodnu saglasnost Parlamenta FBiH.

Propisano je da će se, u slučajevima privatizacije koja je uslovljena podjelom poduzeća na više samostalnih tehno-ekonomskih cjelina, program privatizacije i početni bilans poduzeća, uz prethodnu pripremu plana podjele poduzeća, pripremati uz sudjelovanje nadležnih: agencije, ministarstva i vlade koja vrši ovlaštenja i obaveze vlasnika kapitala po osnovu državnog kapitala u tom poduzeću.

Ublažavanje posljedica uvođenja PDV-a

Federalna Vlada je donijela dvije odluke koje se odnose na ublažavanje mogućih negativnih posljedica koje bi mogle nastati uvođenjem poreza na dodatu vrijednost (PDV).

Prva odluka odnosi se na utemeljenje Tima za monitoring cijena (FTMC) nakon uvođenja PDV-a.

Tim čine predstavnici federalnog Ministarstva trgovine i turizma, federalne Porezne uprave, federalnog Tržišnog inspektorata, te kantonalnih tržišnih inspektorata i udruga potrošača i nevladinih organizacija, a njegovim radom koordinira federalni ministar trgovine i turizma. Zadatak FTMC-a je nadzor nad cijenama koje su odlukama federalnih tijela preporučene kantonalnim tijelima, sukladno Zakonu o kontroli cijena i na njemu utemeljenih propisa.

U cilju suzbijanja poremećaja na tržištu, odnosno nerealnog povećanja marži pojedinih proizvoda i usluga, donesena je Odluka o utvrđivanju postojanja uslova za propisivanje mjera izravne kontrole cijena od nadležnih kantonalnih tijela utvrđivanjem marži za sve vrste brašna, kruha od brašna žitarica, mlijeka i jestivog ulja.

Federalna Vlada smatra kako bi, i nakon uvođenja PDV-a, cijene ovih prehrambenih proizvoda mogle ostati na sadašnjoj razini na taj način što bi veleprodajna i maloprodajna marža iznosila 50 odsto one koja je bila na dan 1. decembra 2005. godine. Ovakva procjena utemeljena je na prikupljenim pokazateljima s terena, pa Vlada FBiH kantonima preporučuje donošenje odgovarajućih odluka.

Mira IDRIZOVIĆ

Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Nakon uvođenja PDV-a uspostava sistema mjesečnog izvještavanja

Odjeljenje za makroekonomsku analizu pri Upravnom odboru Uprave za indirektno oporezivanje BiH (UINO) održaće susrete sa načelnicima opština u Tuzli, Banjaluci i Sarajevu o uspostavi sistema mjesečnog izvještavanja, sa naglaskom na položaj i finansiranje opština nakon uvođenja poreza na dodatu vrijednost

Prema dogovoru sa Međunarodnim monetarnim fondom, Odjeljenje za makroekonomsku analizu prikupljanje mjesečnih podataka realizira u fazama, saopćeno je iz UINO.

Do sada je uspostavljen sistem dostave mjesečnih podataka i izvještavanja za fiskalne operacije države, entiteta, Brčko Distrikta BiH i jedinstvenog računa.

Od 1. januara. 2006. Odjeljenje za makroekonomsku analizu treba uključiti u mjesečnu konsolidaciju fiskalne operacije kantona, opština i fondova. S ciljem dogovora oko konkretnih aktivnosti na uspostavi sistema mjesečnog izvještavanja opština, Odjeljenje za makroekonomsku analizu organizuje inicijalni sastanak sa načelnicima i šefovima finansija opština u FBiH i opština u Republici Srpskoj u Tuzli, Banjoj Luci i Sarajevu.

Ekspert MMF-a i savjetnik Upravnog odbora UIO Paul Bernd Spahn izložiće na ovim sastancima koncept nove fiskalne arhitekture BiH, sa naglaskom na položaj i finansiranje opština nakon uvođenja PDV-a.

Spahn je, kao svjetski priznati ekspert u makrofiskalnoj oblasti, zadužen za uspostavu Odjeljenja za makroekonomsku analizu i Fiskalnog vijeća BiH. Odjeljenje za makroekonomsku analizu osnovao je Upravni odbor UINO BiH.

Uspostava mjesečnog izvještavanja o konsolidiranim prihodima i rashodima svih nivoa uprave u BiH jedan je od uvjeta za potpisivanje stand-by aranžmana sa MMF-om.

Planirano je da Odjeljenje za makroekonomsku analizu, u saradnji sa ministarstvima finansija BiH i entiteta, Centralnom bankom BiH i ostalim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i agencijama, radi na prikupljanju podataka o prihodima i rashodima svih nivoa uprave - države, entiteta, kantona, opština i fondova, njihovoj mjesečnoj konsolidaciji i analizi.

Seminar o državnoj pomoći EU

BiH se postepeno kreće ka potpunoj integraciji u evropske strukture. EU podržava našu zemlju na ovom putu, te svake godine dodjeljuje izvjesnu finansijsku pomoć za sprovođenje političkih i ekonomskih reformi. Ona se ogleda najviše kroz programe Evropske komisije, od kojih su najznačajniji CARDS i TAIEX

Program TAIEX

Svrha programa TAIEX je jačanje unutarnjih politika EU, na osnovu prioriteta koje su postavile države članice i sama EU, i upoznavanje država-kandidata sa načinom funkcioniranja EU. TAIEX (skraćenica od: Tehnička pomoć i razmjena informacija) je odjeljenje Evropske komisije, osnovano u okviru Generalnog direktorata za proširenje, i praktično ima ulogu posrednika u prenosu iskustava Evropske komisije i zemalja članica EU zemljama u procesu pridruživanja. TAIEX djeluje po principu odgovora na zahtjev za tehničkom pomoći radi rješavanja konkretnog problema u zemlji u procesu pridruživanja EU. Na taj način, korisnici usluga ovog programa imaju mogućnost da dobiju pomoć eksperata koji obavljaju slične poslove na istom nivou javne uprave u zemljama članicama, odnosno onih koji su specijalizirani za određena pitanja.

Državna pomoć EU

U uredu TAIEX-a u Briselu organiziran je sredinom novembra seminar o državnoj pomoći (potpori) EU za predstavnike privrednih komora iz jugoistočne Europe: Grčke, Turske, Hrvatske, Rumunije, Bugarske, Albanije, Makedonije, Srbije, Crne Gore, Kosova i BiH. Cilj seminara u Briselu bio je prezentirati politiku Evropske unije prema državnim pomoćima. U procesu približavanja EU, Bosna i Hercegovina će, također, biti obavezna postepeno primjenjivati evropska pravila prema državnoj pomoći.

Od mnogobrojnih regionalnih grupacija samo EU na eksplicitan način uređuje kontrolu nad državnim pomoćima svojih zemalja članica. Smatra se da se državnim pomoćima narušava načelo nepristrane i slobodne konkurencije, pa one znače ograničenje u funkcioniranju i razvoju jedinstvenog EU tržišta. Zbog toga je EU postavila sistem pravila kojima se članicama dopušta korištenje državne pomoći u izuzetnim prilikama. Evropska komisija može zabraniti državnu pomoć koja nije dodijeljena u skladu s postavljenim kriterijima.

Državna pomoć obuhvata spektar mjera i može biti dodijeljena u obliku direktnih subvencija iz proračuna, povoljnih kredita, državnih garancija,

poreznih izuzeća ili oprosta poreza, smanjivanja obaveza po doprinosima, direktnim državnim ulaganjem kapitala itd.

Državne pomoći u EU klasificiraju se kao:

- horizontalne (pomoći namijenjene svim ekonomskim subjektima),
- sektorske (pomoći usmjerene izabranim industrijama i poduzećima) i
- regionalne.

Šta se zapravo smatra državnom pomoći u EU? Definisane i osnovna pravila kontrole državne pomoći određena su članovima 87. i 88. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice. U članu 87(1) stoji da se državnom pomoći u EU smatra:

- pomoć koja se dodjeljuje iz državnih sredstava,
- pomoć koja pruža ekonomsku prednost u određenom poduzeću, sektoru ili regiji,
- pomoći koje su selektivne, jer narušavaju ravnotežu između poduzeća i njihove konkurencije i
- pomoć koja utiče na konkurentnost i trgovinu između država članica EU.

Prema kriterijima EU, državna pomoć ne odnosi se na baš sve oblike državne intervencije. Državne pomoći nisu one:

- koje imaju socijalni karakter,
- koje saniraju štete prouzrokovane elementarnim nepogodama,
- koje su namijenjene određenim regijama (npr. Njemačke koje su bile pogođene podijeljenošću države).

Uz to, državnim pomoćima ne smatraju se one na područjima u kojima je životni standard netipično nizak ili u kojima je visoka nezaposlenost. Državnim pomoćima se ne smatraju ona sredstva koja omogućavaju završetak projekata u zajedničkom evropskom interesu, koje olakšavaju razvoj određenih ekonomskih aktivnosti ili područja, a da ne djeluju nepovoljno na trgovinu među članicama i koje unapređuju očuvanje kulturne baštine i okoliša.

Državna pomoć u oblasti poljoprivrede i ribarstva se ne dodjeljuje, jer se iz budžeta EU za poljoprivrednu politiku izdvaja 45 odsto sredstava.

U EU vlada mišljenje da je budućnost državnih pomoći u smanjenju udjela ukupnih pomoći u BDP-u, preusmjeravanju sektorskih na horizontalne pomoći koje bi za cilj imale zaštitu okoliša, istraživanja i razvoj, te omogućile bolja poslovanja malim i srednjim preduzećima. Stoga EU preporučuje svojim članicama da smanjuju iznose državnih pomoći i usmjeravaju ih u one namjene koje ravnomjerno koriste svim preduzećima (pomenuta horizontalna pomoć).

Državna pomoć i nove članice EU

Prema izvještaju Evropske komisije iz januara 2005. godine, deset novih zemalja članica EU

udvostručilo je udio korištenja državne pomoći uoči ulaska u EU. Pokazatelj o državnoj pomoći u EU govore kako su manji broj državnih pomoći koristile stare zemlje članice. Upoređujući podatke starih i novih zemalja članica, potrebno je uzeti u obzir situaciju u novim zemljama članicama, odnosno tranzicijsko razdoblje u osam zemalja Srednje i istočne Evrope. Upravo u razdoblju preokreta u smjeru tržišne privrede, industrije tih zemalja bile su ovisne o

državnim pomoćima koje su ukinute kasnije, devedesetih godina prošlog stoljeća. Nakon toga je uslijedilo razdoblje prilagođavanja režima državnih pomoći standardima EU, pa su u skladu s tim obustavljene neke pomoći s procesom proširenja EU.

Od novih članica EU-25 najveći korisnik državne pomoći je Poljska s prosjekom od 2,4 milijarde eura, Češka sa 1,0 milijardi eura i Mađarska sa 0,5 milijardi eura.

L. SADIKOVIĆ

Efikasnije istraživanje međunarodnog tržišta

Trgovačka mapa i mapa proizvoda

USAID, u suradnji sa UNCTAD - ITC, sa sjedištem u Ženevi, organizirao je seminar o razvoju trgovine koji je namijenjen za sve institucije koje rade na povećanju izvoznih poslova, na izradi akata vezanih za vanjsko-trgovinsko poslovanje, svima koji mogu pomoći kompanijama pri odlučivanju u odabiru tržišta za izvoz, poduzećima, fakultetima, udruženjima i drugima

Radionica je omogućila polaznicima korištenje Internet baze podataka pod imenom Trgovačka mapa. Ona sadrži trgovačke statističke podatke o barijerama za pristup određenim tržištima u svrhu razvoja međunarodnih poslova. Pristup ovoj bazi može pomoći kod donošenja ispravne odluke o nastupu na određenim tržištima.

Trgovačka mapa pruža on-line pristup bazi podataka koji se odnose na protok trgovine proizvoda i pristup granicama tržišta u međunarodnom poslovanju. Daje indikatore o performansama izvoza, zahtjevima međunarodnog tržišta, alternativnim tržištima, te o ulozi konkurencije i iz perspektive proizvoda i zemlje.

Karakteristike trgovačke mape su:

- analiza sadašnjih izvoznih tržišta: ispituje profil i dinamiku tržišta za bilo koji proizvod, procjenjuje vrijednost, veličinu i koncentraciju izvoza i naglašava zemlje gdje se učešće na tržištu povećalo;

- prethodni odabir prioritetnih tržišta: pravi pregled glavnih zemalja uvoznika u svijetu, ilustruje proširenje koncentracije uvoza, te navodi u kojim zemljama je potražnja povećana u posljednjih pet godina;

- pregled konkurencije na globalnim i specifičnim tržištima: identificira vodeće zemlje izvoznice za dati proizvod i naglašava poziciju zemlje u odnosu na svjetske zemlje izvoznice ili kod uvoza, na zemlje partnere i one susjedne;

- pregled mogućnosti za diversifikaciju proizvoda na posebnom tržištu: izrada komparativne procjene zahtjeva za uvoz odnosnih proizvoda na nekom izvoznom tržištu, identifikacija uvoza sličnih proizvoda i moguće sinergije;

- identifikacija postojećih i potencijalnih bilateralnih trgovina sa svakom zemljom partnerom: identifikiranje proizvoda-posebni mogućnosti upoređivanjem stvarne bilateralne trgovine, ukupnih zahtjeva zemalja partnera za uvozom i ukupnih izvoznih kapaciteta zemlje domaćina;

- informacije o granicama gdje se plaćaju takse i onima gdje se ne plaćaju takse: daje pregled instrumenata kojima jedna zemlja vrši kontrolu nad trgovinom (ad-valorem i posebne takse, MFN takse, kvote za takse, antidumping carinske dažbine, zabrane i norme).

Trgovačka mapa se nalazi na COMTRADE, najvećoj svjetskoj bazi podataka kojom upravlja Odjel za statistiku pri UN (United Nations Statistics Division), kao i na podacima o tržištu UNCTAD i WTO i nacionalni izvori.

U velikom broju zemalja Trgovačku mapu finansira USAID (www.usaid.gov) i nakon registracije postoji besplatan pristup preko Trade Map USAID portal www.trademap-usaid.org

Mapa proizvoda prikuplja podatke radi efikasnijeg istraživanja međunarodnog tržišta, te poslovnog razvoja 72 industrijske grane. Ukupno 5.300 proizvoda (HS 6-digit) koji se prodaju u preko 180 zemalja, nalaze se na web stranici Mape proizvoda www.p-maps.org

Svaka mapa proizvoda predstavlja:

- sredstva za pozicioniranje tržišta koja se fokusiraju na analizu količina za međunarodno tržište određenog sektora koje je obuhvaćeno Mapom;

- Networking sredstva koja identificiraju potencijalne poslovne partnere i pronalaze potencijalne nove klijente;

- sredstva koja pružaju informacije o tržištu i izvore obavještenja čija je namjena da pomognu izvoznicima i institucijama koje potpomažu trgovinu, da dublje posmatraju međunarodne trendove i da imaju bolje strategije na međunarodnim tržištima.

Ako želite pregledati Mapu proizvoda posjetite www.p-maps.org i odaberite Sample P-Map (Footwear). Dostupna je pretplatnicima na web stranici uz korištenje zaštićenog password-a.

Š. A.

Postupak utvrđivanja usaglašenosti

Prenosimo tekst iz knjige dr Saše Prešerna, eksperta za tehničko zakonodavstvo EU, "Unutrašnje tržište Europske unije i CE znak", Ljubljana 2003. godine

Države EU su uvođenjem zajedničkog unutrašnjeg tržišta, iz sistema obaveznog provjeravanja ili certificiranja proizvoda prije plasiranja na tržište, prešle na novi sistem. Sada proizvođač može sam da sprovede odgovarajuće postupke utvrđivanja usaglašenosti ili u saradnji sa nezavisnim institucijama. Ovi postupci su za pojedinačnu vrstu proizvoda različiti, a određeni su odgovarajućim direktivama.

Postupke utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa bitnim zahtjevima, koje određuju direktive novog pristupa, čine moduli globalnog pristupa. Radi njihovog efikasnog sprovođenja proizvođač mora poznavati:

- * module *globalnog pristupa* i uloge učesnika,
- * korištenje standarda sistema upravljanja kvalitetom ISO 9001:2000,

- * ulogu vlastite laboratorije proizvođača,
- * ulogu ovlaštenog organa - saradnja nezavisne institucije,
- * izuzeci: sajmovi, slobodna trgovinska zona i drugo.

Proizvođač mora - prije nego što iznese proizvod na tržište Evropske unije - obaviti postupak utvrđivanja usaglašenosti proizvoda, kao što je to utvrđeno direktivama novog pristupa. Šta to, zapravo, znači?

Šta je postupak utvrđivanja usaglašenosti?

Postupak utvrđivanja usaglašenosti je provjeravanje i postizanje usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima odgovarajućih direktiva novog pristupa.

Ko može vršiti postupke utvrđivanja usaglašenosti?

Postupke utvrđivanja usaglašenosti prema modulima može vršiti proizvođač sam ili mora uključiti nezavisnu instituciju (ovlašteni organ), što se u zavisnosti od vrste proizvoda određuje odgovarajućom direktivom. Proizvođač može sam vršiti postupke samo u modulima A i C. Direktivom o opremi pod pritiskom je uveden i inspektorat korisnika, što znači institucija korisnika koja vrši preglede.

Ko je odgovoran kad su u planiranje ili proizvodnju uključeni proizvođači?

Proizvođač je odgovoran za sprovođenje procjene usaglašenosti planiranja (projektovanja, konstruisanja, razvoja) i proizvodnje (izrada), čak i kada jednu ili više faza obavljaju proizvođači.

1. Moduli globalnog pristupa

Globalnim pristupom uvode se moduli koji se koriste u postupcima utvrđivanja usaglašenosti kod direktiva novog pristupa. Ovi moduli određeni su zaključkom Vijeća 93/465/EEC. Suština pristupa je:

* Utvrđivanje usaglašenosti je podijeljeno na module koji određuju različite postupke.

* Moduli se odnose na fazu planiranja proizvoda, proizvodnju ili oboje. Osam osnovnih modula i dodatnih osam varijanti možemo međusobno kombinovati na različite načine, tako da dobijemo potpune postupke za utvrđivanje usaglašenosti, kao što je to određeno pojedinačnim direktivama.

* Za proizvod treba obaviti procjenu usaglašenosti u skladu sa odgovarajućim modulom kako u fazi planiranja tako i u fazi proizvodnje.

* Svakom direktivom novog pristupa opisuje se vrsta i sadržaj mogućih postupaka za utvrđivanje usaglašenosti. Time bi trebalo dostići potrebni stepen zaštite. Kad je na raspolaganju više opcija, direktivama se propisuju i kriteriji na osnovu kojih se proizvođač odlučuje za pojedinačnu varijantu.

Izuzetak je direktiva o građevinskim proizvodima kod kojih se ne primjenjuju moduli globalnog pristupa.

Da li postoji više postupaka za utvrđivanje usaglašenosti?

Važi princip da proizvođač treba imati što je moguće više varijanti za sprovođenje postupaka za utvrđivanje usaglašenosti. Omogućavanje izbora između dva ili više postupaka za utvrđivanje usaglašenosti za isti proizvod je, prema direktivi novog pristupa, posebno prikladno, kad su se u državama članicama, zbog različitog zakonodavstva, u prošlosti razvile različite infrastrukturne institucije za certificiranje.

MODUL Opis	Sadržaj
A Unutrašnja kontrola proizvodnje	Obuhvata unutrašnju kontrolu planiranja i proizvodnje. Ovaj modul ne traži saradnju ovlaštenog organa.
B EC-kontrola tipa	Obuhvata fazu planiranja i mora mu slijediti jedan od modula za utvrđivanje usaglašenosti u fazi proizvodnje (C, D, E, F). Certifikat o EC-kontroli tipa izdaje ovlašteni organ.
C Usaglašenost sa tipom	Obuhvata fazu proizvodnje i slijedi modulu B. Brine se o usaglašenosti sa tipom, kao što ga opisuje certifikat o EC-kontroli tipa, koji je izdat u skladu sa modulom B. Ovaj modul ne predviđa saradnju ovlaštenog organa.
D Obezbeđivanje kvaliteta proizvodnje	Obuhvata fazu proizvodnje i slijedi modulu B. Proizilazi iz standarda kvalitete EN ISO 9002. Saraduje ovlašteni organ, koji je odgovoran za potvrđivanje i nadzor nad sistemom kvaliteta proizvodnje, za kontrolu finalnog proizvoda i testiranje, koje pripremi proizvođač.
E Obezbeđivanje kvaliteta proizvoda	Obuhvata fazu proizvodnje i slijedi modulu B. Proizilazi iz standarda obezbeđivanja kvalitete EN ISO 9003. Saraduje ovlašteni organ, koji je odgovoran za potvrđivanje i nadzor nad sistemom kvaliteta, za kontrolu finalnog proizvoda i testiranje, koje pripremi proizvođač.

F Provjeravanje proizvoda u proizvodnji	Obuhvata fazu proizvodnje i slijedi modulu B. Ovlašteni organ nadzire usaglašenost sa tipom, kao što je opisano u certifikatu o EC-kontroli tipa, koji je izdat u skladu sa modulom B, i izdaje certifikat o usaglašenosti.
G Provjeravanje pojedinačnog proizvoda	Obuhvata fazu planiranja i fazu proizvodnje. Svaki pojedinačni proizvod prekontroliraju ovlašteni organ, koji izdaje certifikat o usaglašenosti.
H Potpuno obezbjeđivanje kvaliteta	Obuhvata fazu planiranja i fazu proizvodnje. Proizilazi iz standarda o sistemima kvaliteta EN ISO 9001, u saradnji sa ovlaštenim organom, koji je odgovoran za potvrđivanje i nadzor nad sistemom kvaliteta za planiranje, izradu, kontrolu konačnog proizvoda i testiranje, koje pripremi proizvođač.

Tabela 1: Osam osnovnih modula globalnog pristupa

Ipak, države članice moraju prenijeti u svoje zakonodavstvo sve postupke za utvrđivanje usaglašenosti koje se uvode nekom direktivom i moraju obezbijediti slobodan protok svih proizvoda za koje je bio obavljen postupak za utvrđivanje usaglašenosti u skladu sa tom direktivom. Izbor između modula je potreban kad za proizvod važe odredbe više direktiva. U takvim slučajevima je

poželjno da je proizvođaču na raspolaganju opšti postupak, koji sadrži sve odgovarajuće direktive, ili barem postupke koji su kompatibilni. Izbor više modula može, isto tako, biti potreban zbog infrastrukture određene grane industrije, što omogućava proizvođačima da biraju najpodesniji i ekonomičan postupak.

DODATNI MODUL Opis	Dodatni elementi iz osnove modula
Aa1 i Cbis1 Unutrašnja kontrola proizvodnje i jedan ili više pokušaja jednog ili više specifičnih aspekata finalnog proizvoda	Saradnja ovlaštenog organa bilo u fazi planiranja ili proizvodnje kod testiranja, koji obavlja proizvođač ili njegov opunomoćenik. Proizvodi za koje to važi i ogledi koji se mogu izvršiti su navedeni u direktivi.
Aa2 i Cbis2 Unutrašnja kontrola proizvodnje i provjeravanje proizvoda u slučajno odabranim intervalima	Saradnja ovlaštenog organa kod provjeravanja proizvoda u fazi proizvodnje. Odgovarajući aspekti provjera su navedeni u direktivi.
Dbis Obezbeđivanje kvaliteta proizvodnje bez korištenja modula B	Traži se tehnička dokumentacija.
Ebis Obezbeđivanje kvaliteta proizvoda bez korištenja modula B	Traži se tehnička dokumentacija.
Fbis Provjeravanje proizvoda bez korištenja modula B	Traži se tehnička dokumentacija.
Hbis Potpuno obezbjeđivanje kvaliteta kontrolom planiranja	Ovlašteni organ analizira planiranje proizvoda ili proizvoda i njegovih varijanti, te izdaje certifikat o EC-kontroli konstrukcije, odnosno planiranja.

Tabela 2: Varijante osnovnih modula globalnog pristupa

Da li je za dokazivanje usaglašenosti moguće primijeniti postupke koji se zasnivaju na tehnika-ma obezbjeđivanja kvaliteta?

Nekim direktivama je to moguće. U takvim slučajevima proizvođač obično može upotrijebiti i postupak ili kombinaciju postupaka sa drugim modulima koji ne primjenjuju tehnike obezbjeđivanja kvaliteta, osim kad je za ispunjavanje zahtjeva tražena isključiva upotreba određenog postupka. Tehnike obezbjeđivanja kvaliteta su uključene u tri modula, a certifikat nije dovoljan uvjet za dokazivanje usaglašenosti. Opšte uputstvo može se naći u zaključku 93/465/EEC.

Moduli koji se zasnivaju na tehnikama sistema upravljanja kvalitetom, koji proizilaze iz serije standarda EN ISO 9000, uspostavljaju vezu između regularnih i neregularnih sektora. To bi trebalo pomoći proizvođačima u ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz direktiva, kao i iz potreba potrošača, odnosno poslovnih partnera. Pored toga, pod određenim uvjetima, to omogućava proizvođačima da imaju dodatnu korist od investicija u sisteme upravljanja kvalitetom i doprinosi, također, razvoju lanca kvaliteta (od kvaliteta proizvoda do kvaliteta samih preduzeća), te unapređenju svijesti o značaju sistema upravljanja kvalitetom za poboljšanje konkurentnosti.

Zavod za statistiku FBiH

Industrijska proizvodnja u novembru veća za 8,3 odsto

Industrijska proizvodnja u FBiH, u novembru ove godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine veća je za 8,3 odsto. U odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine, industrijska proizvodnja veća je za 11,7 odsto, dok je u odnosu na oktobar ove godine veća za 1,6 odsto.

Posmatrano po područjima industrijskih djelatnosti, u novembru u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine industrijska proizvodnja u području rudarstva veća je za 17,5 odsto.

U novembru u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine industrijska proizvodnja u području prerađivačke industrije veća je za 11,09 odsto, a u području snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom manja za 4,2 odsto.

Posmatrano po glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda, od januara do novembra ove godine, u odnosu na isti prošlogodišnji period, povećana je proizvodnja intermedijalnih proizvoda.

Povećanje, osim energije za 15,5 odsto, bilježi se i kod trajnih proizvoda za široku potrošnju za 15,2 odsto, te netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 8,5 odsto i kapitalnih proizvoda za 5,5 odsto.

Ukupne cijene proizvođača industrijskih proizvoda u novembru veće su za 0,1 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, cijene energije veće su za 0,7 odsto, proizvoda za široku potrošnju za 0,2 odsto i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,1 odsto.

Cijene intremedijalnih proizvoda niže su za 0,5 odsto, dok se u ostalim industrijskim grupacijama cijene nisu mijenjale.

Ukupan broj zaposlenih prema kadrovskoj evidenciji u oktobru ove godine na području FBiH iznosio je 387.275 osoba.

Krajem oktobra ove godine u FBiH prema podacima službi za zapošljavanje evidentirano je 346.294 nezaposlene osobe, što u odnosu na septembar predstavlja povećanje za 603 osobe ili 0,17 odsto.

Učešće stručnih osoba u ukupnom broju registrovanih nezaposlenih je 219.860 ili 63,49 odsto, a nestručnih 126.434 ili 36,51 odsto.

Krajem oktobra poslovni subjekti iskazali su potrebu za 1.313 radnika, tako da na jednu prijavu aplicira 264 radnika koji traže zaposlenje.

U odnosu na prethodni mjesec

Cijene više za sedam posto

Prema podacima federalnog Zavoda za statistiku, ukupne cijene proizvođača industrijskih proizvoda u oktobru ove godine više su za 7% u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, cijene energije više su za 28%, dok su cijene intermedijalnih proizvoda niže za 1,3%, te trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,1%.

U ostalim industrijskim grupacijama cijene se nisu mijenjale.

Posmatrano po odjeljcima, rast cijena je registriran kod snabdijevanja električnom energijom, gasom, parom i toplom vodom za 43,9% (zbog primjene višeg sezonskog tarifnog stava), proizvodnje koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva za 2,5%, proizvodnje celuloze, papira i kartona, te proizvoda od papira i kartona za 2,4%, proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 1,4% i proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda za 0,5%.

Pad cijena je registriran kod proizvodnje metala za 6,8%, proizvodnje metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, za 2,8%, kod vađenja ugljena i treseta za 1,9%, proizvodnje električnih mašina i aparata za 0,5%, kod vađenja ostalih ruda i kamena za 0,2% i proizvodnje odjeće, dorade i bojenja krzna za 0,1%.

U ostalim odjeljcima cijene se nisu mijenjale u ovom mjesecu.

Ukupne cijene proizvođača industrijskih proizvoda u oktobru 2005. godine više su za 2,8% u odnosu na prosječne cijene iz 2004. godine, dok su u odnosu na isti mjesec prethodne godine niže za 1,1%.

Za deset mjeseci ove u odnosu na isti period prošle godine ukupne cijene proizvođača su niže za 0,4%.

U oktobru

Prosječna plaća u oktobru 565,06 KM

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za oktobar ove godine u FBiH iznosila je 565,06 KM, što predstavlja povećanje mjesečne isplaćene neto plaće od 0,42 odsto.

Istraživanje o plaćama obuhvaća isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih kod pravnih osoba bez obzira na vrstu zaposlenja i trajanje radnog vremena. U ovaj obračun nisu uključene plaće pripadnika odbrane, kao ni plaće zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama.

Najveća prosječna isplaćena neto plaća je zabilježena u Kantonu Sarajevo i iznosi 702,45 KM, a najniža u Zeničko-dobojskom kantonu i ona iznosi 450,41 KM.

U novembru

Troškovi života veći za 1,4 odsto

Ukupni troškovi života u novembru, u odnosu na prethodni mjesec, veći su za 1,4 odsto.

Za isti period troškovi života za usluge veći su za 4,5 odsto, za robu 0,7 odsto, za prevozna sredstva i telekomunikacijske usluge za 5,2 odsto. Troškovi života za ishranu veći su za 1,5 odsto, dok su troškovi života za duhan i piće, te odjeću, obuću, stan i obrazovanje niži za 0,1 odsto.

Za devet mjeseci**BiH posjetilo 331.973 turista**

BiH je za devet mjeseci raspolagala sa 18.280 registrovanih ležaja što je za 5% više nego prethodne godine, a njihova iskorištenost je bila za 5% manja nego prethodne godine, odnosno 16,4%.

U osnovnim i komplementarnim objektima za smještaj ostvareno je 331.973 dolazaka turista, što je za 3,25% više nego prethodne godine, odnosno strani turisti su ostvarili 50,5%, a domaći 49,5% dolazaka.

Najviše stranih dolazaka su ostvarili turisti iz bivše SFRJ 58%, zemalja EU 35% i vanevropskih zemalja 7%.

Najveći broj dolazaka je ostvaren u centrima planinskog, banjskog, primorskog i vjerskog turizma, te većim gradovima BiH.

U dolascima turista, FBiH učestvuje sa 63,5%, Republike Srpske sa 34,5% i Brčko Distrikt BiH sa 2%.

Ostvareno je 812.895 noćenja, što je za 0,2% manje nego prethodne godine. Tako su domaći turisti ostvarili 52,2% noćenja, a strani 47,8% noćenja.

Osjetan je pad i noćenja stranih turista iz Njemačke za 9%, Italije za 5%, Mađarske 16%, a značajno povećanje noćenja turista iz Francuske 130%, Portugala 120%, Rusije 82% i Turske 41%.

Strani turisti su se zadržavali 2,3 dana, a domaći 2,8 dana.

U FBiH je ostvareno 59,5% noćenja, u RS 38,5%, te u Brčko Distriktu BiH 2% noćenja.

Od januara do aprila ove godine ostvaren je promet u ugostiteljstvu od 67.947.580 KM što je za 3,8% manje nego prethodne godine.

U BiH je registrovano 8.320 ugostiteljskih objekata, 294 hotela i motela i 194 turističke agencije gdje je zaposleno oko 27.000 radnika.

Rezultati za devet mjeseci su na nivou iz prethodne godine, povećan je broj dolazaka od 3,2%, smanjen broj noćenja za 0,2%, ali je povećan broj smještajnih jedinica za 1%.

Iskazani zvanični rezultati se uklapaju u predviđanja Svjetskog savjeta za turizam i putovanje (WTTC) gdje su 34 eksperta iz Svjetske turističke organizacije predvidjela da će turistički promet u BiH za 2005. godinu rasti za 0,7%.

U oktobru**FBiH posjetilo 24.275 turista**

Prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, u oktobru, broj turista koji su posjetili ovaj entitet iznio je 24.275. To u odnosu na isti prošlogodišnji period predstavlja povećanje od 6,8 odsto.

Za isti period, turisti su ostvarili 46.578 noćenja, od toga 32,5 odsto otpada na domaće, a 67,5 odsto na strane turiste.

Kapaciteti u oktobru veći su za 4,4 odsto u odnosu na isti prošlogodišnji period i iznose 11.586 ležaja.

U trgovini na malo**Porast 53 odsto**

Prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, na dan 30. septembar ove godine u distributivnoj trgovini bilo je 4.144 prodavnica, a 34.434 zaposlene osobe.

U trećem tromjesečju ostvaren je promet od 2.672.882.000 KM, od čega se 53,5 odsto odnosi na trgovinu na veliko, 29,9 odsto na trgovinu na malo i 6,9 odsto na trgovinu na malo gorivom i mazivima.

U oktobru je ostvaren promet u trgovini na malo u vrijednosti od 309.267.000 KM, što predstavlja smanjenje za 2,2 odsto u odnosu na prethodni mjesec. Ovakav omjer trgovine na malo koji je ostvaren u oktobru, u odnosu na isti mjesec prošle godine, predstavlja povećanje od 36 odsto.

Od januara do oktobra ove godine u trgovini na malo ostvaren je promet u iznosu od 2.798.935.000 KM, što u odnosu na isti period prošle godine predstavlja povećanje od 40,5 odsto.

Ugostiteljstvo**Promet veći
za 1,5 dsto**

Promet u ugostiteljstvu za devet mjeseci ove godine iznosi 24.074.061 KM i predstavlja povećanje od 1,5 odsto u odnosu na isti prošlogodišnji period, pokazuju podaci Zavoda za statistiku FBiH.

Posmatrano po vrstama usluga, u ukupnom prometu u ugostiteljstvu vrijednost noćenja učestvuje sa 45,1 odsto, dok na vrijednost hrane otpada 30,4 odsto.

Od ukupnog prometa ostvarenog u ugostiteljstvu na bezalkoholna pića otpada 3,1 odsto i na žestoka pića 1,5 odsto, dok se na ostale vrste usluga odnosi 19,9 odsto od ukupnog prometa u ugostiteljstvu.

Federalni zavod za zapošljavanje

U oktobru zaposleno 3.167 radnika

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje FBiH, u oktobru, sa evidencije službi za zapošljavanje zaposleno je 3.167 radnika, što je za 136 radnika ili 4,49% više u odnosu na septembar ove godine

Kako je saopćeno iz Zavoda, u oktobru, je potražnja za radnom snagom iznosila 1.313 lica i manja je za 173 lica ili 11,64% u odnosu na prethodni mjesec.

Službama za zapošljavanje organizacije-poslodavci su podnijeli 1.149 prijava o prestanku radnog odnosa po svim osnovama utvrđenim Zakonom o radu, što je za jedno lice ili 0,09% manje u odnosu na prethodni mjesec.

Krajem oktobra u FBiH na evidencijama službi za zapošljavanje bilo je 346.294 nezaposlena lica, što predstavlja povećanje za 603 lica ili 0,17% u odnosu na septembar.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, dobivenih od organizacija-poslodavaca, u avgustu u FBiH bilo je zaposleno 387.096 radnika, u privredi 216.546 ili 55,94%, a u neprivredi 170.550 ili 44,06%.

Broj zaposlenih u avgustu ove godine u odnosu na prosjek iz 2004. godine manji je za 1.214 ili 0,31%, a u odnosu na juli 2005. manji je za 462 ili 0,12%.

Učešće stručnih lica u ukupnom broju registrovanih nezaposlenih je 219.860 ili 63,49%, a nestručnih 126.434 ili 36,51%.

Prema kvalifikacionoj strukturi evidentiranih nezaposlenih, u oktobru, sa visokom stručnom spremom bilo je 5.933, sa višom stručnom spremom 4.701, sa srednjom stručnom spremom 77.857, visokokvalifikovanih radnika bilo je 2.831, kvalifikovanih 128.538, nekvalifikovanih 113.904, prekvalifikovanih 11.323 i sa nižom stručnom spremom 1.207.

Od ukupnog broja lica koja traže zaposlenje, u oktobru, registrovano je 162.436 žena, što je za 284 ili 0,18% više u odnosu na prethodni mjesec.

Prvi put zaposlenje traži 88.962 žena ili 54,77%. Njihovo učešće u evidentiranoj nezaposlenosti iznosilo je 46,91%.

Lica koja prvi put traže zaposlenje je 170.096 i manje ih je za 429 u odnosu na septembar 2005. godine. Od toga je stručnih lica 104.498 ili 61,43%, a nestručnih 65.598 ili 38,57%.

Tokom oktobra 2005. godine službama za zapošljavanje prijavilo se 7.644 novih lica koja traže zaposlenje, što je za 970 ili 11,26% manje u odnosu na septembar.

Od ukupnog broja lica koja traže zaposlenje u posmatranom periodu, učešće demobilisanih vojnih obveznika iznosilo je 60.445 i za 279 ili 0,46% manje je u odnosu na prethodni mjesec.

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu koristilo je 5.328 lica ili 1,54% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih. U ovaj broj korisnika novčane naknade uključeni su i povratnici iz inostranstva.

Zdravstvenu zaštitu u istom periodu koristilo je 208.179 lica ili 60,12% od ukupnog broja evidentiranih nezaposlenih.

Pravo na PIO koristilo je 56 lica, a izdato je 106 radnih dozvola stranim državljanima.

Najveći broj nezaposlenih u Tuzlanskom kantonu

Posmatrano po kantonima, najveći broj registrovanih nezaposlenih lica nalazi se u Tuzlanskom (83.904 ili 24,23%), u Zeničko-dobojskom (67.219 ili 19,41%), u Kantonu Sarajevo (67.168 ili 19,40%), a najmanji u Bosansko-podrinjskom kantonu (4.697 ili 1,36%) u odnosu na ukupan broj registrovanih nezaposlenih u FBiH.

Izvoz u Sloveniju povećan 70 odsto

Direktor Predstavništva Gospodarske zbornice Slovenije u BiH Amir Hujic kazao je da je BiH u ovoj godini ostvarila najveći porast izvoza upravo u Sloveniju.

Prema njegovim riječima, za 11 mjeseci ove godine u BiH je iz Slovenije uvezeno robe u vrijednosti milijardu KM, a ostvaren je izvoz vrijedan 335 miliona KM, što je povećanje od 70 odsto u odnosu na 2004. godinu.

Najskuplji Mostar i Livno

Izdaci za ishranu i piće prema potrošačkoj korpi u novembru iznose 457,17 KM, što je za 6,39 KM više u odnosu na oktobar, kada je iznosila 450,78 KM.

Gledajući po sjedištima kantona, za potrošačku korpu u oktobru ove godine najviše je trebalo izdvojiti u Mostaru i to 490,46 KM, zatim u Livnu 485,46 KM i u Širokom Brijegu 482,18 KM. Najjeftinija potrošačka korpa bila je u Gorazdu i iznosila je 424,22 KM.

Iz apoteka

O zaštiti zglobova treba početi misliti na vrijeme

Osteoartritis, poznat i kao degenerativna bolest zglobova, jeste oboljenje koje pogađa svakoga prije ili kasnije. Najčešće napada zglobove nosioce najvećeg opterećenja: koljena, skočni zglob i kuk

Kod osteoartritisa se polako tanji i trajno oštećuje zglobna hrskavica koja kod normalnog zgloba služi kao "amortizer" i obezbjeđuje glatku površinu između kostiju. Njenim oštećenjem dolazi do bolnog stanja, upale i smanjene pokretljivosti zglobova. Zglobne hrskavice relativno brzo počinju propadati, a istovremeno imaju slabu sposobnost regeneracije zbog slabe prokrvljenosti u samom zglobu. Posebno nakon ozljeda, često dolazi do upale zgloba koje vodi daljim degenerativnim procesima.

Terapija

Terapija osteoartritisa se provodi fizikalnom terapijom, nesteroidnim antireumaticima i pomoćnim lijekovima.

Glukozamin sulfat i kondroitin sulfat se koriste kao pomoćno lijekovito sredstvo pri liječenju degenerativnih oboljenja zglobova. Oni se, inače, normalno nalaze u zglobnoj hrskavici. Postoje mnoge studije o tome da oni uzimani oralno štite, pa čak i smanjuju oštećenja kod već oštećenih zglobova. Njihovom upotrebom, bol se smanjuje, zglob manje otiče i postaje pokretljiviji.

Glukozamin sulfat je aminošećer koji služi za izgradnju zglobnih hrskavica. Kada se uzima kao dodatak prehrani pomaže obnavljanju zglobnih hrskavica, smanjuje bol u otečenim zglobovima i učestvuje u stvaranju sinovijalne

tečnosti - tečnosti koje se normalno nalazi u zglobovima. Njihov mehanizam djelovanja je drugačiji nego kod nesteroidnih antireumatika. Poboljšanje ne nastupa odmah, ali su rezultati nakon kontinuirane upotrebe trajniji, a i znatno je manje neželjenih nuspojava. Većina pacijenta prve znake poboljšanja vidi nakon mjesec dana korištenja glukozamina, a maksimalni učinak se postiže od osam do 12 sedmica primjene terapije.

Mjere opreza i moguće kontraindikacije

Ne postoje poznate kontraindikacije za upotrebu glukozamina. Do sada se pokazao kao bezbjedan i sa rijetkim i kratkotrajnim sporednim efektima. Ne preporučuje se trudnicama i djeci, jer na ovim specifičnim kategorijama nisu urađena klinička ispitivanja.

Pacijenti koji uzimaju lijekove sa antikoagulantnim djelovanjem (heparin, varfarin, pa čak i aspirin) moraju biti oprezni kada uzimaju kombinaciju glukozamina sa kondroitinom. Kondroitin im je hemijski sličan i može dovesti do pojačanog krvarenja.

Preporučuje se glukozamin koristiti u koncentraciji 1500 mg dnevno podijeljeno u više doza. Ukoliko ne nastupi poboljšanje u roku tri mjeseca, prekinuti terapiju.

Lagana tjelovježba, smanjenje tjelesne težine, odmor, te pravilna ishrana su jednako važni u liječenju osteoartritisa i ne smiju biti potisnuti u drugi plan.

Posavjetujte se sa ljekarom o vrsti i trajanju terapije koja je za vas najprikladnija. U apoteci potražite pomoć od vašeg farmaceuta, u izboru najprikladnijeg oblika pomoćnog lijekovitog sredstva. Uvijek se informišite o mogućim nuspojavama i interakcijama sa drugim lijekovima.

*Mr pb Maja KNEŽEVIĆ ČERANIĆ
Apoteka MY MEDICO*

